

TISK O ACS

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA
18.-24. OKTOBER 2004

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

ACS
SAE

UČNI IN IZOBRAŽEVALNI USPEHI ODRASLIH

Slavica Borka Kucler

Zadnja desetletja se čedalje bolj uveljavlja vseživljenjsko učenje, ki ga sistematično predstavlja vsakoletna festivalska prireditev Teden vseživljenjskega učenja. Programska ponudba je v Ljubljani zelo bogata, saj je mesto najgostejše posejano z izobraževalnimi organizacijami, sedeži društev/združenj, knjižnicami in drugimi izvajalci izobraževalnih programov, ki jih v okviru Tedna v zelo domiselnih oblikah predstavijo javnosti. Čedalje več je dogodkov, na katerih se kot izvajalci ali udeleženci povezujejo pripadniki različnih generacij, od otrok v vrtcih do članov univerz za tretje življenjsko obdobje.

Na območju Mestne občine Ljubljana je bilo v času TVU 185 informativnih, animacijskih in izobraževalnih prireditev. Organizatorica kar 88 prireditev je bila Glotta Nova, de-

čil, da bom naredil kaj koristnega ...» Tadej je z odliko dokončal srednjo šolo, potem pa so mu omogočili, da se je v študijskem letu 2002/2003 vpisal na Fakulteto za matematiko in fiziko kot redni študent.

V drugi kategoriji je prejela priznanje literarno-gledališka skupina Tri gracije. Skupina, v kateri sodelujejo Štefka Orešnik (vodinja skupine), dr. Marija Kalan in Vida Mehle, nam je lahko za zgled zaradi nesebične pripravljenosti, da s svojim poetičnim gledališčem razveseljuje ljudi, predvsem vrstnike v domovih za starejše občane. Literarno znanje so »gracije« pridobivale s samostojnim literarnim ustvarjanjem, zdaj pa so dejavne v literarnih klubih in na univerzi za tretje življenjsko obdobje. Na nastope se pripravljajo popolnoma

Nastop skupine Tri gracije, fotoarhiv Naše žene

Učenje kulture govora na Radiu Slovenija, fotoarhiv Naše žene

javnih pa je bilo še veliko drugih zasebnih in javnih izobraževalnih ustanov, predvsem s področja učenja tujih jezikov in računalniškega opismenjevanja, več informativno-izobraževalnih dogodkov je pripravila tudi ljubljanska enota Zavoda RS za zaposlovanje. Ker je bilo lani Evropsko leto invalidov, je dragocen program pripravila Zarja, zavod za varstvo in rehabilitacijo po poškodbi glave, Mestna občina Ljubljana pa je s svojim denarnim prispevkom omogočila boljšo zastopnost kulture učenja v sredstvih javnega obveščanja.

Pri odločanju za učenje ima pomembno vlogo motivacija, med dejavniki motivacije pa dobri zgledi, zato predstavljamo someščanke in someščane, ki so zaradi izjemnih učnih ali izobraževalnih dosežkov v letu 2003 prejeli priznanja Andragoškega centra Slovenije.

Med posamezniki je prejel priznanje za izjemne učne uspehe in bogatitev lastnega znanja Tadej Svete, študent Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani. Srednjo šolo je zapustil v 3. letniku. Potem ga je življenjska pot privedla v Zavod za prestajanje kazni. »Na prestajanju kazni imaš dve možnosti: ali zgolj preživiš čas, ki ti je odmerjen, ali pa skušaš iz vsega skupaj kaj potegniti. Jaz sem se odlo-

same: napišejo scenarij, izberejo kostume in opremo in seveda veliko vadijo. Vedno se potrudijo za navdušujoč nastop. In kaj jim ti nastopi pomenijo? »Veslje! Da iz svojega srca daš nekaj drugim - kljub starosti in bolezni.«

Priznanje za izjemne strokovne ali promocijske dosežke pri bogatitvi znanja drugih so prejeli: mag. Viktorija Bevc in prof. Marija Saje (posameznici), Skupina za kulturo govora Radia Slovenija ter Borza znanja Ljubljana.

Mag. Viktorija Bevc je prejela priznanje za izviren program izobraževanja in usposabljanja za kakovostno partnerstvo in nadomestno starševstvo. Cilj tega programa je zagotoviti otrokom brez rodni staršev čim bolj srečno otroštvo in zdrav osebnostni razvoj. »Zmotno je prepričanje, da smo že rojeni kot dobri starši. Za kakovostno starševstvo se moramo marsičesa naučiti in osebnostno rasti,« je prepričana Viktorija Bevc. Program je namenjen zakoncem, ki ne morejo imeti rodni otrok in so se odločili za posvojitev ali rejništvo. Viktorija Bevc izvaja program v društvu Deteljica, ki ga je tudi sama ustanovila. Program Deteljice je izviren tako v Sloveniji kot zunaj nje, saj upošteva različne vidike, od spoznavanja zakonodaje in ukrepov države, strokovnih vidikov

Prof. Marija Saje

Mag. Viktorija Bevc

Tadej Svete

Edita Flegar

socialnega dela, premagovanja stisk otrok in posvojiteljskih parov, pa vse do konkretnih oblik usposabljanja in pomoči osebam, ki so se odločile za posvojitev ali rejništvo otroka.

Prof. Marija Saje je priljubljena mentorica za francoski jezik in književnost na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani. Pred tem je poučevala na gimnazijah, predvsem na Šubičevi, kjer je bila najdlje. Prehojene poti se spominja takole: »Učiti - to je nepopisna sreča mojega življenja, in nepričakovana! Nikoli nisem mislila, da bom učiteljica. Potem sem čisto po naključju padla v ta poklic. Na prave noge! Začutila sem, da bi mi bilo to drago. Potem je bil to poklic, ki sem ga imela neizmerno rada.« Orijetela se je izvirnih učnih metod, med katerimi je bilo najodmevnejše njeno pedagoško delo v gledaliških krožkih. Mnogim mladim ljudem je sodelovanje v krožku utrlo poklicno pot. Čeprav ni želela vzgajati igralcev, je iz vrst njenih nekdanih dijakov zraslo nekaj uglednih Talijinih častilcev, med njimi Karel Brišnik, Marjeta Gregorač, Neža Simčič ...

Skupina za kulturo govora Radia Slovenija

Skrb za kulturo govora ima na Radiu Slovenija že 40-letno tradicijo. Temelje usposabljanja je v šestdesetih letih postavila napovedovalka Ana Mlakar. Pozneje so se ji pridružili izkušeni napovedovalci in fonetiki. Skupino sestavlja deset mentorjev, ki skrbijo za načrtno, neformalno izobraževanje radijskih, v zadnjih letih pa tudi televizijskih govorcev. Cvetka Šeruga Prek, vodinja skupine, je takole povzela razloge za nastanek skupine: »Potreba po tovrstnem izobraževanju je nastala, ker šola govorno izobraževanje pušča ob strani. Tudi izobraženci največkrat nismo sposobni tekoče govoriti v zbornem govoru ali v njegovi najbolj sproščeni pogovorni različici.« Tečajji trajajo za novinarje dva, za napovedovalce pa tri semestre. Lani se je tako usposabljal 40 slušateljev. Pridobljeno znanje tudi preverjajo. Po uspešno opravljeni končni avdiciji dobijo kandidati dovoljenje za samostojno nastopanje pred mikrofonom.

Borza znanja Ljubljana je prvo slovensko stičišče med povpraševalci po znanju ter ponudniki posebnih, marsikdaj že pozabljenih znanj, veščin in spretnosti. Delovati je začela leta 1993 v Knjižnici Otona Župančiča (KOŽ), v enoti Delavske knjižnice v Ljubljani. Z ustanavljanjem novih borz znanja po Sloveniji je ljubljanska prevzela povezovalno vlogo med njimi. Borza znanja je urejena kot stičišče, zato mora imeti izoblikovane zbirke podatkov in dobro utečeno sodelo-

vanje med borzo in sredstvi javnega obveščanja. »Na borzi znanja lahko sodeluje vsakdo; potrdil o formalni izobrazbi tu ne potrebujemo. Zadostuje želja, da svoje znanje dopolnimo, nadgradimo, ga ponudimo drugim ali spoznamo ljudi, ki jih zanimajo podobne stvari kot nas. Vse usluge borze znanja so brezplačne. Borza tudi ne odloča o tem, kako bo prenos znanja potekal in kako se bomo za posredovano znanje oddolžili. Načelo borze znanja je: menjaj znanje za znanje,« pravi vodinja Edita Flegar.

Fotografije zgoraj so iz fotoarhiva Naše žene

Spomenik zdravniku in kemiku dr. Frideriku Preglu, edinemu slovenskemu nobelovcu, akad. kiparja Boštjana Putriha, ki so ga ob 80-letnici podelitve te nagrade znamenitemu znanstveniku v Parku Artura Toscaninija postavili Fakulteta za kemijo, Inštitut Jožefa Stefana, Kemijski inštitut in Mestna občina Ljubljana, foto: Dunja Wedam
Kip stoji tudi pred gostilno Pod skalco.

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2004

Fotografija: Foto Spring

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

- Naša prednost je v kakovosti
- Učimo se s športom
- Predstavljamo dobitnike priznanj 2004

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

Slovenci smo majhen narod – to se pokaže zlasti, ko se družimo z velikimi, in leto 2004 je v tem smislu prav gotovo prelomno. Seveda se ne moremo kosati z njimi, kadar sta odločilna število ali velikost, saj je tedaj naš glas šibek. Naša prednost pa je (lahko) v kakovosti, in kadar se ravnamo po njenih načelih, se ta glas krepi in širi, pušča sledove, marsikdaj celo spodbudi k posnemanju ali domiselnemu utiranju novih poti.

Tako razmišljanje mi je blizu tudi v tem trenutku, ko opazujem devetletni razmah Tedna vseživljenjskega učenja (TVU). Ko smo ga leta 1996 izpeljali prvič, nismo predvidevali, da se bo tako zelo zasidral v našem prostoru, hkrati pa odigral eno vodilnih vlog pri razvoju festivalov učenja v svetu. Med razlogi za ta uspeh je

gotovo dejstvo, da se s festivalskim dogajanjem odzivamo na dejanske potrebe naše družbe – tako na ravni posameznika, ki potrebuje informacije, spodbude in zgleda za svoje učenje, kot tudi na ravni skupnosti, za katero je festival priložnost za prepoznavanje, usmerjanje in prepletanje razvojnih tokov. Teden vseživljenjskega učenja s svojimi učnimi, promocijskimi, informativno-svetovalnimi, kulturnimi in družabnimi dogodki je namreč že zdavnaj prerasel izobraževalni

NAJ SE SLIŠI TUDI VAŠ GLAS!

prostor in začel vzpostavljati dragocene povezave – med ljudmi, institucijami in področji. Podpira prebujanje radovednosti, neprestano pridobivanje in izpopolnjevanje znanja, razumevanja in modrosti, usposabljanje za raznovrstno delo, sožitje v družini in skupnosti ter nenehno osebno rast.

Dobitniki priznanj za posebne dosežke v učenju odraslih bodo vnovič v žarišču festivala, saj njihove zgodbe najbolj prepričljivo zagovarjajo pomen in osvetljujejo razsežnosti vseživljenjskega učenja. Doslej znanim devetdesetim dobitnikom se letos pridružuje deset novih, ki vam jih z veseljem predstavljamo v nadaljevanju in verjamemo, da vas bodo njihovi portreti navdušili, vas morda celo zvalili v nove učne pustolovščine.

Naša zakladnica učnih zgodb posameznikov in skupin, ki so vztrajno bogatili lastno znanje, pa tudi tistih, ki so s svojim strokovnim delom prispevali k bogatitvi znanja drugih, je zavidljiva tudi v mednarodnem prostoru. Iz nje bomo črpali prispevke za zbirko življenjskih zgodb uspešnih učencev, ki bo izšla leta 2005 na evropski ravni. Drugo pomembno priložnost za uveljavljanje naših dobitnikov priznanj pa bo pomenila udeležba predstavnikov sodelujočih držav na Mednarodnem forumu udeležencev v izobraževanju odraslih, ki bo v Veliki Britaniji od 4. do 6. oktobra letos. Namen tega dogodka je izmenjava izkušenj, obenem pa se bodo udeleženci usposabljali za to, da na domačih tleh organizirajo podobne forume – skupine učečih se ljudi, katerih glas naj bi v prihodnje vplival tako na oblikovanje ponudbe izobraževalnih programov kot tudi na krojenje politike izobraževanja odraslih.

Več kot tri tisoč dogodkov Tedna vseživljenjskega učenja bo tudi letos – v tednu med 18. in 24. oktobrom – namenjenih predvsem poglobljanju zavesti najširše pa tudi strokovne in politične javnosti o vlogi vseživljenjskega učenja. Prizorišča TVU bodo priložnosti za srečanja, na katerih se meje med učiteljem in učencem zabrišejo, kjer si oba prisluhneta in se uči drug od drugega. V imenu več sto prirediteljev vas prisrčno vabim, da jih obiščete – z zvedavostjo in pogumom, da v festivalska dogajanja dejavno posežete. Naj se sliši tudi vaš glas!

Fotografija: Franci Lajovic

**Mag. Zvonka Pangerc
Pahernik, nacionalna
koordinatorka TVU,
Andragoški center
Slovenije**

Priloga Teden vseživljenjskega učenja je nastala v sodelovanju z Andragoškim centrom Slovenije. Uredila jo je Maja Korošak, tehnično uredil Andrej Verbič, lektorirala Nives Vidrih. Avtorica članka o Tini Horvat je Marta Krpič, avtorica članka o študijskem krožku Grajski parki Šaleške doline je Mojca Marot, avtorica ostalih predstavitev pa Maja Korošak.

RAZGIBAJ TELO, NAPNI MOŽGANE!

Tudi letos se nam obeta tematsko zelo razgibana, vsebinsko bogata ponudba dogodkov v okviru festivala učenja TVU 2004. Podobno kot lani, ko smo sodelovali v programu evropskega leta invalidov – ELI 2003, se bomo na evropsko noto uglasili tudi letos, ko se ponuja v razmislek izobraževanje s športom – EYES 2004 (Evropsko leto izobraževanja s športom). Povod za izbiro teme so seveda olimpijske igre na evropskih tleh, vendar so povezave veliko širše in tehtnejše. Še posebej za nas, Slovence, ki smo vzgojo skorajda izobčili iz učnega procesa, šport pa prinaša s seboj – poleg osvajanja veščin – prav vzgojne poudarke, in to za ljudi v vseh starostnih obdobjih in vseh življenjskih položajih.

Viviane Reding, evropska komisarka za izobraževanje in kulturo, je pomen EYES takole predstavila: »V Evropi imata šport in izobraževanje dolgo in pestro zgodovino. Že v zibelki naše kulture, stari Grčiji, so filozofi, denimo Sokrat in Aristotel, športu priznali neprecenljiv vzgojni pomen s tem, da so ga vnesli v predmetnik, saj so se zavedali, da šport ne pomaga ohranjati le fizičnega, ampak tudi psihično ravnovesje vsakogar izmed nas.« Dandanes naj bi se vsak tretji

Evropejec redno ukvarjal s športom. EU pa si prizadeva, da bi šport postal sestavni del vzgoje in življenja nasploh, saj pripomore k vsestranskemu razvoju človeka: uči ga socialnih veščin, predvsem duha fair playa, pa tudi samozavesti in občutka zdrave tekmovalnosti. S športom se vrednote prenašajo naravno in brez truda.

ZDRAV DUH V ZDRAVEM TELESU

Ni torej naključje, da letos pri snovanju festivala učenja sodelujemo tudi z Zavodom za šport Slovenije, ki se – v povezavi z Zvezo za šport otrok in mladih ter Ministrstvom za šolstvo, znanost in šport – vključuje v program EYES s projektom Hura, prosti čas. Ta program je namenjen predvsem mladim, ki želijo prosti čas ob koncu tedna in med počitnicami preživeti zdravo, v družbi vrstnikov na športnih površinah.

Zveza tabornikov Slovenije (ZTS) bo v programu TVU 2004 sodelovala s projektom Mladi in šport v taborništvu, ki bo oktobra povezal tabornike po vsej Sloveniji. Že v začetku leta so oblikovali lastno spletno stran festivala učenja: www.rutka.net/akcije/tvu/2004/, prek

katere obveščajo, animirajo in zbirajo prijave prireditev TVU 2004. Tu najdemo tudi predstavitev taborniškega pogleda na vlogo športa v življenju: čeprav šport presega okvire taborniške organizacije, se ZTS zaveda, da šport krepi telo in duha, s svojo kolektivno naravnostjo pa razvija tudi kakovost odnosov v skupnosti. Športne dejavnosti so priložnost za vzgojo pomembnih vrednot (potrpežljivost, strpnost, poštenost, odgovornost, sodelovanje ...) in veščin (timsko delo, vodenje, prilagajanje, prevzemanje pobud in odgovornosti).

Za spodbudo taborniškim rodovom, da bi se lažje odločali za sodelovanje, so na spletni strani objavili deset zglednih primerov prireditev TVU: od orientacijskega tekmovanja, taborniških delavnic in okroglih miz na temo neformalnega učenja oz. izobraževanja prek poti preživetja in gozdne učne poti z ekološkimi poudarki do spoznavanja naravnih znamenitosti svojega kraja in prirejanja razstav.

RAZGLEJMO SE S POHODNIŠTVOM!

Privlačne možnosti vseživljenjskega učenja, povezanega z gibanjem v naravi, odpirata planinstvo in pohodništvo. Slovenija ima na tem področju neprecenljive možnosti, na katere je vredno opozoriti in jih izrabiti. Tudi v okviru turizma in turistične ponudbe! Veseli smo, da se med tematskimi koordinatami TVU čedalje bolj uveljavlja Turistična zveza Slovenije, ki bo skušala letos v festivalsko dogajanje pritegniti čim več svojih društev in podmladkov na krajevni ravni in jih navdušiti za pripravo dogodkov, uglašanih na evropsko leto učenja s športom, predvsem prek pohodništva. Po Sloveniji je namreč veliko lepo urejenih, a premalo izkoriščenih učnih in drugih poti, ki so pravi izziv za priložnostno učenje. ZTS bo tako prek svojih izvajalcev povabila ljudi na pohode po gozdnih učnih poteh, po poteh svojih literarnih velikanov, po poteh kulturne dediščine (na Ptuj npr. po Mitrejski poti!), pa po sadnih in vinskoturističnih cestah, po številnih kolesarskih, planinskih in drugih poteh ...

Oktobra se nam torej obeta res razgibano življenje! Se bomo tudi sami odpravili na pot, odkrivat svet pred domačim pragom?

Slavica Borka Kucler, ACS

Fotografiji: GoodShoot

DOBITNIKI PRIZNANJ ZA UČENJE ODRASLIH 2004

Andragoški center Slovenije vsako leto ob Tednu vseživljenjskega učenja podeljuje tudi posebna priznanja za izobraževanje odraslih. Prejmejo jih posamezniki, skupine, organizacije in društva, ki se ponašajo z izjemnimi dosežki – bodisi pri lastnem učenju in izobraževanju bodisi pri učenju in izobraževanju drugih odraslih. Pri tem ni toliko pomemben končni dosežek, pač pa bolj prehojena pot in ovire, ki jih je dobitnik priznanja moral premagati, da se je lahko izobraževal in učil. Komisija presoja tudi učinek njegovega izobraževanja na izboljšanje kakovosti življenja dobitnika priznanja, njegovih bližnjih, okolice oziroma širših družbenih skupin. Letos je komisija izbrala okroglih deset dobitnikov priznanj, mi pa objavljamo njihove zanimive zgodbe in pripovedi. Naj nam bodo v spodbudo!

PRIZNANJA ZA LASTNO UČENJE

Tina Horvat

ŽIVETI HOČE BOLJE

Danes osemindvajsetletna Tina je pred devetimi leti sklenila, da hoče živeti drugače od večine v svojem okolju in da ne bo več odvisna le od socialne podpore. Oba z možem sta bila nezaposlena in le občasno pomagala pri njegovem dedku, ki je imel obrt. To in socialna podpora pa nista zadoščala, da bi uresničila vse svoje načrte in želje. Takrat Tina ni imela končane niti osnovne šole in ko je iskala redno zaposlitev, je bila tudi to ovira, da je ni dobila. A je vztrajala.

Tina se je rodila v romski družini v Murski Soboti kot tretji otrok. Starša sta bila zaposlena in sta si gradila hišo. Pravi, da je imela lepo otroštvo in da je na svoje korenine ponosna. Starejša sestra in brat sta rada hodila v šolo in bila uspešna učenca. Oče je bil še posebej ponosen na sina. Oba sta končala srednjo medicinsko šolo in danes delata v svojem poklicu, brat v bolnišnici v Rakičanu, sestra pa v bolnišnici v Nemčiji. Tudi ona se je veselila vstopa v prvi

Tina Horvat

razred, a je doživela pravi šok. »Ko sem vstopila v razred, so me otroci postrani gledali, in ko sem se hotela uvesti k neki deklici, je pričela vpiti, da s Ciganico že ne bo sedela. Sedeti sem morala sama. Niso se hoteli igrati z mano in vedno so me odganjali iz svoje družbe. Na srečo smo imeli dobro in srčno učiteljico, ki mi je pomagala prebroditi prvo stisko, a šole nisem nikoli povsem sprejela. Postala sem tiha upornica. Vedno pa sem

rada brala, kot deklica najraje pravljice. Nekako sem se prebila do sedmega razreda, a ga nisem končala.« Takrat je njena starejša sestra morala po končani porodniški nazaj v službo. Ker ni imela varstva, so se starši odločili, da bo Tina prekinila šolanje in pazila na nečakinjo. Tina se ni upirala. »Še prav mi je prišlo, saj sem komaj čakala, da bom lahko zapustila svojo mučilnico,« pravi. Tako je za štiri leta postala varuška nečakinje in

Fotografija: Marta Krpič

uživala brezskrbno mladost. V romskem naselju Pušča, kjer so živeli, je plesala tudi pri folklorni skupini in igrala v gledališki skupini. Spoznala je fanta in se mlada, komaj osemnajstletna, poročila. Preselila se je k moževim staršem neda-leč od doma, tam sta si z možem uredila svoje stanovanje in kmalu je rodila prvo deklico.

In to je bila prelomnica v njenem razmišljanju. Navajena od prej, da sta s starši hodila vsako leto na morje in da so se preživljali s svojim delom, nista mogla sprejeti, da bosta brezposelna in odvisna od socialne podpore. Začela sta iskati delo, a žal neuspešno. Pomagala sta pri moževem dedku in prodajala na tržnici v Murski Soboti, a ju je inšpekcija preganjala, ker nista imela dovoljenja za tržnično prodajo. Dovoljenja pa nista mogla dobiti, ker nista imela registrirane podjetja za tako dejavnost. Vrtela sta se v začaranem krogu. Sklenila sta, da bosta ustanovila lastno podjetje, da pa sta ga lahko registrirala pri ustreznih organih, je bilo treba imeti tudi ustrezno izobrazbo. In spet sta bila pred na videz nepremagljivo oviro. Toda znašla sta se in v podjetju zaposlila osebo s primerno izobrazbo, Tina pa se je odločila, da bo ponovno sedla v šolske klopi. Najprej se je udeležila izobraževalnega programa UŽU (usposabljanje za življenjsko uspešnost) in se usposobila za vpis v osnovno šolo za odrasle. V enem letu je opravila vse manjkajoče izpite za sedmi razred in vse za osmega. Po uspešno opravljeni osnovni šoli se je vpisala v trgovsko šolo. Tudi to je uspešno končala, kljub majhnemu otroku in rednemu delu v svojem podjetju. Pri tem so ji ves čas stali ob strani mož ter njeni in njegovi starši. »Drugače najbrž ne bi šlo,« pove Tina in nadaljuje: »Biti dopoldan v službi, skrbeti za družino, popoldan sedeti v šoli in se zvečer še učiti, je bilo zares naporno. Včasih sem od ihte zvezke kar metala po mizi. Takrat me je spodbujala tašča, me mirila in mi s kakšno pohvalo dvigovala samozavest. Pa je šlo!« Tina je vmes še drugič zanosila in devetletna Tamara je dobila sestrico. Tamara je letos končala drugi razred osnovne šole v Murski Soboti in šolo povsem drugače doživlja, kot jo je njena mamica. Je ena od treh najboljših učenek v razredu, najraje ima matematiko, obvlada tudi računalnik in, kar Tino najbolj razveseljuje, med sošolci je priljubljena in spre-

jeta. Obiskujejo se tudi v prostem času, se skupaj igrajo in praznujejo rojstne dneve. Tina zatrdi, da svojima hčerkama nikoli ne bo dovolila prekiniti šolanja. Vzpodbujala ju bo na vsakem koraku, da bi se izšolali za delo, ki ju bo veselilo. Z vsemi močmi jima bo pomagala, da bi dosegli želene cilje.

Tudi sama se je odločila, da bo letošnje jesen nadaljevala šolanje. Vpisala se je v poslovodsko šolo, za izobraževanje pa je navdušila tudi moža, ki bo začel obiskovati 1. letnik trgovske šole. S svojo vztrajnostjo in trudom je pokazala, kako se rušijo stereotipi o Romih in dosega zastavljeni cilji in ne dvomimo, da bo dosegla tudi tega, ki ga ima pred seboj.

Mag. Ljudmila Marta Šemerl-Schmid, Ljubljana

NJEN ŽIVLJENJSKI STIL JE UČENJE

Pred več kot tridesetimi leti je Marta Šemerl Schmid izgubila službo v enem od naših tekstilnih podjetij. Nekaj časa je bila brezposelna, potem pa se je odpravila v Švico in takoj dobila profesor-sko mesto na kantonalni gimnaziji. Tam je ostala dvaintrideset let. V naslednjih treh letih je magistrirala na zagrebški univerzi iz bibliotekarstva in informacijskih ved. Na zagrebški fakulteti so ji šli zelo na roko, saj so vedeli, da prihaja od daleč, in omogočili so ji opravljanje izpitov drugega za drugim. Zgodilo se je, da je nekoč v enem dnevu opravila kar sedem izpitov! V svoji magistrski nalogi je pisala o pouku tujih jezikov v slovenskih gimnazijah in o tem, kako se metodika pouka odraža v bibliotečnem-fondu šolske knjižnice.

V Švici je dve leti poskusno poučevala, dodatno pa je še na bernski in friburški univerzi obiskovala seminarje, na podlagi katerih so ji nostrificirali zagrebško diplomu, tako da je lahko delala v enakih razmerah kot njeni švi-

carski kolegi. Poleg tega je po petnajstih letih dobila še delo na bernski univerzi, kjer je bila na slavistiki zadolžena za južnoslovanske jezike. Zdaj je pet let že upokojena, zaradi visoke starosti svoje mame pa je nekako razpeta med svojo prvo in drugo domovino, zelo pogosto se vrača domov.

Na univerzi je delala kot lektorica za srbohrvaški jezik, poleg tega pa je na gimnaziji in na poklicni šoli poučevala še šest jezikov: največ angleščino in francoščino, pa tudi italijanščino, nemščino (učila je Čehe), ruščino in srbohrvaščino. Slovenščino je opravljal neplačano za italijansko, nemško in francosko govoreče. Poučevala pa je tudi na ljudskih univerzah. Multijezičnost ji je bila torej podlaga za opravljanje poklica. Zdi se ji, da mora biti vsak lektor na univerzi večjezičen. Kljub temu pa je bilo njeno srce na strani Slovenije in slovenščine ter je največ naredila za uveljavitev slovenskega jezika. Prek slovenske katoliške misije so ji Slovenci in Švicarji pomagali pri zbiranju podpisov, ko je grozilo, da bodo katedro za južnoslovanske jezike na univerzi v Bernu zaprli. Katedre za južnoslovanske jezike so bile poleg tega tudi v Baslu in Zürichu, slovenščina pa se poučuje samo v Bernu – ker si je Šemerlova osebno zelo prizadevala za

Mag. Ljudmila Marta Šemerl-Schmid

to. Ker je poučevala slovenski jezik, je ljubljanska univerza knjižnici na bernski univerzi darovala okrog dva tisoč knjig. Vse te knjige je sama v kovčkih prenesla iz Ljubljane v Bern. Vesela je, da je po njeni zaslugi na švicarski univerzi zajejen fond slovenskih knjig.

V Švici je ustanovila klub švicarsko-slovenskega prijateljstva. V zadnjih letih pa je opazila, da se izseljenci, ki se po dolgih letih vrnejo iz Švice nazaj v Slovenijo, pri nas ne znajdejo najbolje, saj se je veliko spremenilo. S pomočjo švicarske ambasade pri nas (menda v Sloveniji živi okoli dvesto pripadnikov švicarske narodnosti) je ustanovila podoben klub švicarsko-slovenskega prijateljstva tudi v Sloveniji – za Švicarje in tako imenovane povratnike iz Švice. Na ustanovni sestanek je prišlo približno petdeset ljudi. Kmalu so začeli delovati in ob Tednu vseživljenjskega učenja so predstavili Švico. Marta Šemerl Schmidt vidi polno dela za ta klub, žal pa, kot pravi sama, njegovi člani niso preveč navdušeni za izobraževanje, bolj se želijo družiti. Zato je svojo ustvarjalno energijo usmerila v klub v Švici. Meni,

da Slovenci v Švici nujno potrebujejo izobraževanje odraslih, saj opaža, da nimajo dovolj znanja tujih jezikov, da bi lahko svobodneje sodelovali v bogati in pestri izobraževalni ponudbi v Švici. Zato si je Šemerlova že prizadevala, da bi v prostorih slovenskega konzularnega predstavništva v Bernu izvajali izobraževalne programe za odrasle. Poskušala je tudi prek verskega izobraževanja, katoliška izobraževalna mreža je v Švici namreč zelo razvita, pa za zdaj še ni bilo uspeha. Šemerlova je sama končala dveletni ekumenski tečaj o Svetem pismu, štiriletno katehetsko šolo je napravila v italijanščini, zdaj pa v Parizu študira ekumensko teologijo, seveda v francoščini. To pomeni, da iz Basla veliko potuje v Pariz.

Pripomogla je tudi k temu, da je bila pred približno desetimi leti v japonski Jokohami ustanovljena slovenska sekcija univerzitetnih izobražen in ta še danes deluje v okviru Slovenskega svetovnega kongresa v Ljubljani. Imenovana je za častno članico tega združenja. Marta Šemerl je namreč na mednarodnem kongresu na Japonskem kot predstavnica švicarske delegacije zastopala tudi Slovenijo. Kjerkoli je, si prizadeva za uveljavitev in predstavitev Slovenije v svetu, če pa je doma, pa si prizadeva za predstavitev Švice Slovincem. S svojim odprtim značajem in neomajno voljo bo pri povezovanju in spoznavanju teh dveh različnih kultur tudi po upokojitvi, torej v tretjem življenjskem obdobju, zagotovo še veliko postorila.

Študijski krožek za nemški jezik pri Univerzi za tretje življenjsko obdobje, Ljubljana

ŽELJA PO ZNANJU VODI DLJE

Članice študijskega krožka je deset in se sestajajo enkrat tedensko po tri šolske ure – že deveto leto. Zadnjih sedem let je njihova vodja Vida Danica Belšak, profesorica angleščine in nemščine. Članice so upokojenke, ki so se vse v srednji šoli učile nemščine, pa so bile potem po različnih službah, kjer so jo uporabljale ali pa tudi ne. Po upokojitvi

pa so se odločile, da želijo svoje znanje tega jezika obnoviti in izpopolniti. Tako, za svojo dušo.

Na začetku so si želele odpraviti in popraviti napake, ki so jih delale pri uporabi nemščine. Vendar pa sta jih radovednost in želja po znanju odpeljali veliko dlje. Ker so vse veliko potovale, so s svojih potovanj prinašale različna

za vse jezike

VERBA
jezikovna šola
Spreščeno do znanja!
za otroke in odrasle

www.verba28.net 01 / 251 00 00

Srečujejo se v šolskih klopeh, a se učijo povsem drugače; spredaj levo je voditeljica krožka

gradiva in literaturo, ki so jih potem na krožku obdelovale. Zoprnost nemške slovnice so premagovale na različne načine, na primer tako, da so »kuhale«. To pomeni, da so brale in prevajale kuharske recepte, saj se v njih najpogosteje uporablja pasivna oblika glagola. A ni ostalo samo pri teoretični uporabi receptov, ampak so jih uporabljale tudi praktično in vsake toliko časa je kakšna prinesla v pokušino jed, ki jo je spekla ali skuhala po nemškem receptu. Pisale so tudi pesmi v nemščini in jih pozneje tudi objavile v zborniku univerze za tretje življenjsko obdobje.

Potem je ena od članic na krožek prinesla knjigo Hiperaktivni otrok, v kateri so bile seveda v nemščini zbrane izkušnje terapevtov, staršev in otrok. Odložile so se, da jo bodo prevedle. Vsaka je prevzela svoje poglavje, veliko pa so prevajale tudi skupaj. Vodja krožka jo je skupaj s še eno članico pregledala in korigirala, druga članica pa je lektorirala slovensko besedilo. Tako je bila knjiga pripravljena za izdajo, in sicer pri Sožitju, Zvezi društev za duševno prizadete Slovenije.

Trenutno skupaj berejo nemško knjigo Otok modrih delfinov, ki je sicer že prevedena v slovenščino, a se članice kljub temu prebijajo skozi jo v nemščini. Gre bolj počasi, saj vse počnejo na krožku, nobena nima časa, da bi doma sama kaj prebrala in se pripravila. Vida Belšak to razloži takole: »Nikar ne mislite, da na univerzo za tretje življenjsko obdobje prihajajo ljudje, ki v življenju nimajo ničesar početi. Nasprotno! Prihajajo ljudje, ki imajo veliko dela, pa želijo še kaj več iztisniti iz sebe.« Zelo natančno pregledajo vsako besedo, in vsaka neznanca ali pa tudi znana beseda s seboj nosi posebno zgodbo, o kateri se potem na krožku pogovarjajo. Iščejo možne izraze za določeno dogajanje, mimogrede obdelajo tudi kakšen težji slovnični problem, se pogovarjajo o zgodovini, geografiji ...

Zelo rade se ukvarjajo tudi s koledarjem misli, ki ga je Vida Belšak prinesla iz Nemčije in v katerem so za vsak dan posebej zbrane misli oziroma citati znanih ljudi. Ob tem mimogrede še spoznajo življenjepis te osebe, kdaj, v katerem času se je rodila, kdo so bili njeni sodobniki ... in čas nezadržno teče. S tem spoznavajo kulturo, sodobne aktualne probleme ter zgodovino različnih

dežel, pa tudi povsem navadne trače iz nemških časopisov in revij.

Ena od članic je tudi dobra poznavalka zelišč, zato so sestavile slovensko-latinsko-nemški slovar izrazov za zelišča. Besedilo je že pripravljeno, iščejo le še nekoga, ki bi narisal ilustracije h geslom, ki jih je okrog kot dvesto. Tudi tu so optimistične in si ne delajo skrbi: se bo že našlo kakšno naše farmacevtsko podjetje, da bo denarno podprlo dokončno izvedbo tega projekta, ki je pravzaprav namenjen pedagoški fakulteti v Mariboru.

Rade tudi pojejo, slovensko himno Zdravljico v nemščini, pa nemško himno ter tudi druge pesmi. Ob tem so

mimogrede tudi izvedele, od kod izvira besedilo nemške himne. Ko so same hodile v šolo, se je namreč v Tretjem rajhu prepevala nemška himna – na isto melodijo z drugačnim besedilom. Precej dela so imele tudi s pesmijo v nemščini, ki so jo imele v spominu pod slovenskim naslovom Kjer valovi Save ...

Dobivajo se vsak torek, prihajajo redno, mora biti nekaj zelo pomembnega in izjemnega, da kakšne članice kdaj ni na srečanje. Delajo brez odmora, vmes pa imajo še telovadbo. Vsakokrat jo vodi druga članica krožka. Pri tem se poleg tega, da se razgibajo, tudi imenitno zabavajo. Tudi zato se rade družijo in učijo skupaj.

Fotografija: iz arhiva študijskega krožka

Beseda Slovenske Istre predstavlja 5. številko svojega glasila

Študijski krožek Beseda slovenske Istre

ZA NOVO SAMOZAVEST ISTRANA

Študijski krožek Beseda Slovenske Istre je nastal v letih druge istrske prebuje, v 80. in 90. letih prejšnjega stoletja, ko se je stara Jugoslavija počasi razkrajala. Domačini so se po toliko letih spet začeli zavedati samih sebe, lepote svoje dežele in sočnosti svoje govorice. Istrani so bili dolga stoletja pod tujo oblastjo, ki je bila z njimi prej mačeha kot dobra mati in jih je želela potujčiti in vanje vcepiti občutek manjvrednosti. Tudi po

drugi svetovni vojni ni šlo vse gladko. Zaradi na novo nastalih mej, ki so se zarezale med ljudi, težkih povojnih gospodarskih razmer in nove politične ureditve so se Istrani množično izseljevali. V prazne domove so se priselili forešči, prišleki, ki so prihajali iz republik bivše Jugoslavije in z vseh koncev Slovenije. Istran se je ponovno čutil odrinjenega, podrejenega. Govoril je narečja, ki jih priseljenci niso razumeli, zato so se jim

posmehovali. In obdobje, ko se v narečju ni smelo govoriti, je trajalo kar dolgo.

Med prvimi, ki so se zavedli lepote istrskega prostora in zaslutili, kakšna bogastva skriva istrsko podeželje, je bil pisatelj Marijan Tomšič, ki je v Slovensko Istro prišel kot učitelj iz rodne Štajerske. Živel je v Gračiču pri gospe Mariji Franca, ki je bila izredna pripovedovalka istrskih štorij. S Tomšičevim prigovarjanjem in pomočjo je pozneje izdala tri knjige Šavriških zgodb.

Jeseni 1995 so zazvonili telefoni po domovih, kjer so se ukvarjali s pisano besedo, kjer je živel kdo, ki je pravkar začel pisati, in pri tistih, ki so se že resno uveljavili ali negovali besedo in se z njo drugače ubadali. Krožek seveda ni zajel vseh piščočih ljudi. Namenoma se je ognil uveljavljenim piscem. Prvih pet let ga je vodila **Leda Dobrinja**, od takrat naprej pa ga vodi **Nadja Rojac**.

Vsako leto izdajo svoje glasilo, ki so ga poimenovali Brazde s trmuna. Trmun pomeni njivo, ki je nekoč že dobro obrodila, a je bila potem opuščena in je na njej zraslo veliko robidovja in plevela. Glasilo ima tako nalogo, da njivo očisti robidovja in vanjo zaorje nove brazde, če želi, da bo na njem spet zrasel vinograd. Namen glasila je ohranjanje ljudskega izročila slovenskega avtohtonega prebivalstva Istre; osvetljevati manj znane strani lokalne zgodovine; beležiti življenje in delo zaslužnih istrskih mož. Glasilo daje možnost domačim literarnim ustvarjalcem – tistim, ki so že uveljavljeni in tistim, ki so na začetkih svoje literarne ustvarjalnosti – da objavljajo svoje literarne stvaritve, najsi bodo napisane v zborni slovenščini ali pa v sočnih narečjih istrskih vasi.

Navsezadnje naše glasilo tke vezi med Istrani doma in tistimi, ki so v letih množičnega izseljevanja in še prej odšli v Trst in tudi dlje čez veliko lužo. Člani krožka iščejo sledi za njimi, jih vabijo k sodelovanju in zapisujejo njihove večkrat trpke življenjske zgodbe. Zelo dobro sodelujejo tudi z rojaki na oni strani – danes vedno manj vidne – državne meje.

Ko glasilo jeseni izide, poskrbijo, da ga tudi primerno predstavijo. Najprej doma, v Istri, nato pa še drugod na Primorskem in na Tržaškem. Nekajkrat so se predstavili tudi v Ljubljani. Želijo pa si stikov tudi z Istrani, ki živijo v Mariboru.

Glavnino predstavitev glasila pravi članica krožka Tanja Jakomin Kocjančič iz Kubeda, ki oblikuje program: člani in sodelavci berejo odlomke svojih prispevkov in poezije, nekateri nastopijo z osebno zgodbo ali s pripovedovanjem istrskih štorij (zgodbic). Vsakokrat povabijo glasbenika ali glasbeno skupino, ki popestri večer s petjem in igranjem istrskih melodij. Na predstavitevne večere, ki jih priredijo v vaškem kulturnem hramu ali v primeren prostoru v obalnih mestih, pride

vedno lepo število ljudi, dvorane so večkrat pretesne za vse.

Prihodnje leto, ko bodo praznovali desetletnico, bo osrednja tema slovensko šolstvo v Istri. Tudi tu je veliko še neraziskanega in pobrskali bodo po arhivih, muzejih in knjižnicah, šli med ljudi in spraševali, da bodo čim širše zajeli prostor, izvedeli čim več o vaških šolah in učiteljih.

Poleg bogatih in zanimivih predstavitev svojega glasila pa organizirajo tudi druge prireditve, kot so koncerti in predstavitve pomembnih Istranov.

S svojim delom v krožku člani ne bogatijo samo samih sebe, ampak – kar je še pomembneje – s prenašanjem svojega znanja oplajajo in duševno bogatijo tudi domačine.

Študijski krožek Ohranjanje dediščine, Piran

DEDIŠČINA JE IZZIV ZA USTVARJANJE SEDANJOSTI

Nekdo je prinesel skrinjo, drugi star oblazinjen stol, tretji celo hišni oltar. Stara cestna svetilka, ura, omarica, skrinjica – vsi ti stari, skoraj neuporabni in neugledni predmeti iz različnih obdobj, s povsem različno preteklostjo so se znašli na enem mestu. Prinesli so jih ljudje, ki jim je bilo skupno spoštovanje dediščine in so želeli te predmete, ki so večinoma izvirali iz njihove družinske preteklosti, ohraniti zase in za svoje potomce. V Piranu je začel delati študijski krožek Ohranjanje dediščine.

Duša in vodja krožka je bila **Natalija Planinc**, ki ima z vodenjem takšnih krožkov izjemno bogate izkušnje. S študijskimi krožki se ukvarja že osem let in pod njenim vodstvom je potekalo in delo uspešno končalo kar petnajst študijskih

krožkov. Skrivnost njenega uspeha je v tem, da vedno najprej preveri, za katero temo v okolju vlada zanimanje in šele potem razpiše krožek. Hkrati vedno poišče strokovnjaka, ki jim je s svojim znanjem pripravljen pomagati pri delu. Pomembna se ji zdi povezava med generacijami, zato ne želi delati v okviru Univerze za tretje življenjsko obdobje. V njenih krožkih se dobivajo ljudje vseh starosti in poklicev. Natalija Planinc ni domačinka, vendar že trideset let živi v Piranu in ga, kakor pravi sama, neizmerno ljubi. Zelo jo motijo ljudje, ki mesto kritizirajo, hkrati pa nič ne napravijo, da bi bilo bolje.

Izrabljene predmete je bilo treba razstaviti, obrusiti, očistiti, jih polakirati, nadomestiti manjkajoče dele, pobarvati, na novo furnirati in jim z delom lastnih rok in z znanjem, z vso ljubeznijo in predanostjo vdihniti novo življenje. Nekaterih materialov, iz katerih so bili ti predmeti narejeni, se danes ne da več kupiti, zato so se člani morali znajti. Če ne drugače, pa so prebrskali še kakšno smetišče.

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

Fotografija: iz arhiva študijskega krožka

Člani krožka pri svojem delu

Skupaj so ugotavljali, odkod predmeti izvirajo, kje so bili najdeni, za kaj so jih ljudje uporabljali. Veliko jih je prej ležalo na podstrešjih, smetiščih ali po starih hišah. Z vztrajnostjo in potrpežljivostjo so se člani krožka učili različnih restavratorskih tehnik. Prav ti predmeti pa so jih tudi na poseben način povezali. Ob njih so se spoznavali, reševali probleme in se veselili vidnega napredka pri vseh. Nič pa ne bi mogli narediti, če z njimi ne bi sodeloval strokovnjak. To je **Polde Belec**, ki je več kot petindvajset let delal v Pomorskem muzeju kot restavrator in modelar. Uči jih restavratorskih tehnik, hkrati pa opravi vse tisto, kar člani ne bi zmogli, ker za to niso usposobljeni – na primer mizarska, rezbarska dela.

Študijski krožek je presegel vsa pričakovanja in merila dobrega delovanja. Najprej so se sestajali in delali v prostorih piranskega vrtca, s svojim zgledom so navdušili marsikoga, tako da se je oblikovala že kar vrsta čakajočih na vstop v krožek. Še več: medtem ko je prva skupina svoje znanje iz restavratorstva že izpopolnjevala, so se oblikovale še nove skupine. Zaradi velikega zanimanja so ustanovili društvo Anbot, v okviru katerega zdaj deluje prva, že izurjena skupina. Ker so vsako leto priredili razstavo svojih restavriranih predmetov, so njihovo kvalitetno delo opazili tudi drugi in lastnik galerije ... jim je dal v brezplačen najem prostore v Župančičevi ulici, v katerih delajo še danes. Dal bi jim še več prostorov, vendar so se jim odpovedali

zato, da je v isti ulici svojo galerijo lahko odprla priznana slikarka. Hkrati se je na vogalu, tik zraven njihove restavratorske delavnice, odprla še ena zasebna restavratorska delavnica. Tako je ulica, ki je bila prej zatlačena z zabojniki za smeti, na novo zaživela. Še posebej takrat, ko so uradno odprli društvene prostore, to je bilo v začetku lanskega poletja. Priredili so kulturni program, a tudi zabavo. Po naključju je neka starinarica ravno takrat pripeljala v svoje skladišče kose

starega pohištva in tako so jih za tisti čas razstavili kar na ulici.

Študijski krožek Ohranjanje dediščine je poleg svojega osnovnega namena – učenja v skupini o restavratorstvu in praktično obnovljenih starih predmetov – dosegel še številne druge, prav tako pomembne cilje. Člani so kakovostno preživljali svoj prosti čas, razvili in poglobili so pripadnost svojemu mestu in okolju, med seboj so stkali pristne in tople odnose. Hkrati so dejavno vplivali na svoje okolje, saj so s svojim delom na razstavah, sodelovanjem na prireditvah ter sodelovanjem z javnimi mediji predstavljali someščanom pomen kulturne dediščine.

Za konec še misel, ki jo je zapisal eden od članov. »Dediščina ni nekaj, kar bi morali občudovati in hraniti samo zato, ker je tu. Iz nje se moramo česa naučiti, jo obogatiti s svojimi spoznanji in jo tako ohraniti pri življenju. Le tako se nam pokažejo odlične rešitve in pomeni, ki so po meri človeku, kakovosti našega vsakdanjega življenja tako danes kot tudi v prihodnje. Naš odnos do tega zaklada moramo spremeniti tako, da dediščine ne bomo le opazovali in tarnali, kako stvari propadajo. Čuvajmo jo in se skušajmo iz nje kaj naučiti. Naj nam ne bo le spomin na preteklost, ampak izziv za ustvarjanje vsega tistega, kar bo ostalo za nami.«

SEJEM
rabljenih
učbenikov
za osnovne in srednje šole

WWW.BTC-CITY.COM

1., 2. in 3. september

od 10. do 20. ure na Aleji mladih v BTC CITYju.

50 veselih dogodkov,
BETECEJADA
v jubilejnem letu 2004!

To je moje mesto!

PRIZNANJA

ZA BOGATITEV ZNANJA DRUGIH

Danica Cedilnik, Ljubljana

TREBA JE ZNATI ŠE KAJ VEČ

Učenje dojema kot popotovanje. Poleg strokovnega se ji zdi nadvse pomembno tako imenovano socialno znanje. Že v gimnaziji si je izpisovala različne modre misli in citate o odnosih. Imela pa je tudi srečo, da se je od nekaterih ljudi lahko veliko naučila.

Ko je še poučevala na Osnovni šoli Valentina Vodnika, je imela zelo razumevajoče ravnatelje, tam pa je bila tudi njena najboljša prijateljica Magda Juvan, ki je prav tako kot ona čutila, da mora poleg tega, kar je pridobila pri študiju, znati še kaj več. Zato sta skupaj izkoristili vsako priložnost za dodatno izobraževanje. Tako ima v spominu ljudi, ki jim je zares hvaležna. To so bili svetovalci iz Svetovalnega centra za otroke in mladostnike: Vida Sterle, Marja Stojin, Janez Bečaj, pa tudi drugi, ki jih je srečala na seminarjih, na primer Leon Lojk. Izvedela je povsem nove stvari, kot so »jaz sporočila« in pomen empatičnosti, in to ji je tudi zelo pomagalo pri delu v razredu.

Ko je delala z odraslimi, je spoznala, da so se vsi tisti, ki dopolnjujejo svojo formalno izobrazbo ob delu, nekoč znašli v težkih okoliščinah, ki so jih odvrnile od učenja, in so na neki način ranljivi. Ponovno vstopajo v šolo s strahom, negotovostjo, zato potrebujejo predvsem spodbudo. Občutek, da jih predavatelj razume in ceni njihov pogum, jim veliko pomeni. Bistveno je, da vedo, da jim želi pomagati.

Predavala pa je tudi staršem. Dobro se ji je zdelo, da jim je lahko odstirala obzorja in jim bila v pomoč pri reševanju konkretnih starševskih dilem. S tem je pomagala tako otrokom kot njihovim staršem. Tudi sama je mama in je z njimi lahko delila starševske probleme, ki pa jih je po drugi strani na podlagi učiteljske izkušnje in izkušenj, ki jih je pridobila na različnih seminarjih, lahko bolje razumela.

Nekoč je bila prepričana, da so na svetu dobri ljudje in slabi ljudje. Pa jo je Nada Mulej opomnila, da so pravzaprav na svetu dobri ljudje in ljudje, ki so naši učitelji. Kar nekaj časa je trajalo, da je to modrost doumela in sprejela. Kot mlada učiteljica se je nekoč srečala z materjo, ki je bila prepričana, da je njen otrok krasen. Danica je vedela, da to niti zdaleč ni res, saj ji je deček nenehno naga-jal, motil pouk in ji dobesedno uničeval živce, saj zaradi njega v razredu ni mogla

normalno delati. To je tej mami tudi kritično povedala, pa ta tega ni hotela sprejeti in ji ni hotela verjeti. Potem je dognala, da na takšen kritičen način ne bo nič dosegla. Takrat je ugotovila, da je kritika kot sol na rano in da staršem otroka ne sme kritizirati. Ubrala je drugo pot in si je prizadevala v fantu videti tisto, kar je bilo dobrega. Ko je naredil nekaj domačih nalog, je materi sporočila, da se ji zdi, da se je zelo spremenil in se izboljšal. Na to je mati odvrnila: »Že mogoče, da je v šoli v redu, ampak ko bi ga vi videli, kakšen je doma!« Takrat je bila tej mami zelo hvaležna, saj se je iz stiske, v katero sta jo z otrokom spravljala, res veliko naučila.

Še vedno pripravlja seminarje za boljšo slovenščino na delovnem mestu, s kolegico jih vodita po upravnih enotah in drugih ustanovah po Sloveniji. Uradovalni jezik, pravi, ni dober jezik in ga je treba očistiti. Na teh seminarjih je prav prijetno, ker potekajo v delavniški obliki, udeleženci veliko sprašujejo. Še bolj pa jima je pri srcu seminar z naslovom Ozaveščena ženska, kjer opogumljata ženske, naj storijo kaj zase, da bodo boljše in lepše živele. V ta seminar vneseta še posebno dinamiko z igrami vlog, igro dvojic, s petjem in plesom ter veliko veliko smeha.

Od pokojnega Janeza Svetine se je naučila, kako pomembno in učinkovito je opisno ocenjevanje, sicer pa je avtor, ki ji je najbolj segel do srca, Buscaglia s svojo knjigo Živimo, ljubimo in se učimo. To knjigo tudi predstavljata po raznih ustanovah. Svet bi bil veliko lepši in prijetnejši, če bi se ljudje držali načel iz te knjige in se zavedali, da drobne pozornosti lepšajo in bogatijo življenje, je prepričana Danica. Vsi smo krhki in ranljivi in drug z drugim ne bi smeli delati kot s stvarmi, ampak kot z nežnimi bitji.

Danica Cedilnik

Fotografija: iz arhiva dobitnice priznanja

Biti učitelj je pravzaprav kar težaški poklic, pravi. Tako telesno in duševno in zahteva veliko kondicije. Glede fizične kondicije se pošali, da je najbolj zdrava pot – pešpot, pri psihični kondiciji pa ji poleg socialnega učenja najbolj pomaga joga. Ta jo pomirja, sprošča, vedri, človeka naredi bolj prijaznega do sebe, s tem pa tudi do drugih. Nauči tudi zdravega in pogumnejšega odločanja.

Šola čustvene inteligence, Ljubljana

ZNANJE ZA ŽIVLJENJE

V človekovem razvoju prej ali slej nastopijo preskušnje in izzivi, s katerimi se moramo soočiti, se jih naučiti reševati na pravilen in učinkovit način. Posledice nepravilnega reševanja problemov, ki jih imamo med seboj, so med drugim zapletanje v konflikte, skvarjeni odnosi, ločitve partnerjev, nezadovoljstvo v življenju in podobno. Te težave niso tako velike, da bi zaradi njih morali iskati psihiatrično pomoč, zato ljudje navadno niti ne vemo, kam bi se obrnili po pomoč in nasvet.

Gre za izzive, ki so povezani s tem, kako v življenju delujemo. V mladosti si človek pod vplivom okolice in socialnih stikov ter odnosov, ki jih ima z drugimi, izoblikuje določene vzorce vedenja, mišljenja in čustvenega odzivanja. Ko se takšnih vzorcev enkrat naučimo, se jih zelo težko spet odvadimo. Ker pa nam priučeni vzorci pozneje v življenju lahko povzročajo težave (ker niso več ustrezni pri reševanju novih težav), se jih udeleženci Šole čustvene inteligence najprej učijo prepoznavati, videti, kako

Z ene od zabavnih delavnic

Učitelji v šoli čustvene inteligence

se v določenih situacijah odzivajo. Ko to človek uvidi, lahko to tudi spremeni. Čustvena inteligenca je prav ozaveščanje teh vzorcev in čustva, ki se nam porajajo, nam lahko povedo, kje se skriva neki vzorec. Čustvo se namreč nikoli ne pojavi samo od sebe, v ozadju je vedno neka predstava, ki spodbudi občutek. Zato se nam včasih zdi, da nad čustvi nimamo nadzora. V resnici pa se ne zavedamo predstav, ki jih imamo v ozadju. S čustvom, ki se mu približamo in ga poskušamo razumeti, ozavešimo tudi to določeno predstavu. Uvidimo tudi to, kaj s tem vzorcem pridobivamo, koliko pa izgublamo oziroma koliko smo vanj ujeti. Na ta način se osvobajamo. Z večjo svobodo pridobimo več ustvarjalnosti, odnosi so bolj sveži. Na primer: to, kako smo bili navajeni od svojih staršev dobivati, kar smo si želeli, kako smo se naučili svoje želje izražati, se prenaša tudi v odnos z našim partnerjem. Od partnerja hočemo na isti način nekaj pridobiti, kot smo bili navajeni pri starših. Partner pa je drugačen. Ne razume, ne dojame naših sporočil, pa tudi drugače se odziva. Daje nam na svoj način. Če tega ne ozavešimo, smo lahko vse življenje nezadovoljni, razočarani, prizadeti, ker ne dobimo stvari, ki si jih želimo.

Fotografiji: arhiv ŠCI

Šola čustvene inteligence je eden od programov za osebno in duhovno rast Centra za duhovno kulturo (tega je ustanovila skupina posameznikov, ki so v našem prostoru prepoznali potrebo po dodatnem učenju na duhovnem področju) in poteka že štiri leta. Uvodni semester, v katerem udeleženci spoznajo temeljne pojme in potek dela v šoli, traja štiri mesece. Sledita dve leti, v katerih na poglobljen način spoznavajo temeljna čustva: na primer strah, zamera, žalost ter to, kaj je v ozadju, kako čustva delujejo v našem življenju. Srečanja potekajo enkrat na teden po tri šolske ure v popoldanskem času. Na začetku pouka se udeleženci najprej uglasijo sami s seboj, da tako pustijo vse dogajanje dneva za sabo in se poglobijo vase. Potem se razgrne določena tema, lahko na željo udeležencev ali pa učitelj sam s konkretnim primerom ponazori problem. Vsako srečanje je tako nova izkušnja in sledi teorija, ki to izkušnjo razloži. Udeleženci se v Šoli čustvene inteligence lahko pogovorijo o stvareh, o katerih se težko pogovarjajo kje drugje. Med njimi se navadno ustvarijo dragocene vezi zaupanja, podpore znotraj skupine, ki potem tudi rada ostane skupaj.

Večina udeležencev je starih od trideset do petdeset let, pa tudi mlajših je

94-letna gospa o Šoli čustvene inteligence:

»Na uvodnem predavanju je bilo govora o čustveni inteligenci. Nisem imela pojma o tem. Gospa, ki je bila z mano, je rekla, da v program ne bo šla. Sama sem odvrnila: 'Jaz menda tudi ne.' Pa sem govorila s tajnico našega društva in mi je rekla, da naj grem, da je to res nekaj zame. Tako sem se hitro opogumila in se vključila v program. Tukaj sem se počutila zelo dobro, mislim, da sem veliko pridobila - v svoji notranjosti. Razširila sem svoja obzorja. Ko sem bila nekajkrat med ljudmi v družbi, sem razmišljala, kako ljudem manjka tega znanja. Ta program bi priporočila kar vsem. Človek ni nikoli prestar, nikoli ne ve dovolj, vedno lahko še kaj pridobi! Sama sem zelo zadovoljna, da sem se udeležila te šole. V svoji duši sem srečna.«

kar precej. Večina, tri četrtine, je žensk. Njihova najstarejša udeleženka, ki je šolo končala, je bila stara štiriindevdeset let. Tisti, ki šolo obiskujejo v svojih štiridesetih ali petdesetih letih, spoznajo, kaj vse bi jim bilo prihranjeno, če bi ta znanja usvojili že kdaj prej. Za našo zrelost ni toliko pomembno, koliko smo stari, pomembno je, koliko smo sposobni svojo življenjsko izkušnjo ozavestiti. To ozaveščanje poteka od otroštva naprej. Kdor je navajen takšnega ozaveščanja, se je zelo hitro sposoben naučiti novega odzivanja. Tako so nekateri mladi danes pri petnajstih letih morda zrelejši, kot je bila generacija pred njimi pri svojih dvajsetih ali tridesetih letih.

Predavatelj v Šoli čustvene inteligence je devet, so iz vse Slovenije, po izobrazbi so zelo različni, skupno pa jim je to, da so končali program Duhovne univerze in pa tečaj za izvajanje Šole čustvene inteligence. Ob svojem delu se nenehno izpopolnjujejo in sledijo sodobnim psihološkim in terapevtskim smerem. Vse, kar delajo z udeleženci programa, najprej sami v skupini preskusijo tudi na sebi. Te vaje temeljijo na povezovanju človeka z njegovim notranjim bistvom, z izvorom lastnega jaza.

Jože Prah, Sevnica

IZHAJATI IZ POTREB LJUDI

V teh prvih septembrskih dneh je Jože Prah v Gornji Radgoni na srečanju slovenskih oglarjev. To srečanje se mu zdi nadvse pomembno, saj si želi, da bi formalno ustanovili oglarsko zvezo Slovenije. V povezovanju navzven, se mu zdi, je največja vrednost, v tem, da svoje znanje in vedenje premešaš z znanjem drugih. Če se posameznik ali skupina zapirata vase in v svoje lokalno okolje, prehitro postaneta zadovoljna s samim sabo in pretok idej se zapre in pretrga. Zato sam deluje na kar obsežnem območju, ne le v svojem Posavju, in pravi, da je treba doseči vsaj slovenske meje, če jih že ne preseči.

Za začetek zagreto pripoveduje o drugih uspešnih ljudeh, ki so v okolju, kjer živijo in delajo, uspeli premakniti stvari na bolje. Tudi pozneje mu misli večkrat занесе na to, kaj vse je ljudem uspelo narediti in doseči. Iskreno se navdušuje na primer nad tem, kako so se v neki vasi vdove povezale v študijskem krožku in kako imenitne stvari se od takrat naprej dogajajo v kraju. Podrobnejše poizvedovanje pa razkrije, da je botroval ustanovitvi in delovanju tudi tega krožka.

Po poklicu je gozdarski inženir, zaposlen na Zavodu za gozdove, sicer pa deluje povsod, kjer je povezava z naravo: v gozdarstvu, planinstvu (to mu daje največ navdiha), ekologiji, razvoju podeželja, ohranjanju naravne in kulturne dediščine, dejaven je tudi v publicistiki, izdajateljstvu, turizmu, hkrati pa vse te dejavnosti tudi zavzeto predstavlja na radiu in v drugih medijih. Je predsednik Planinskega društva Sevnica, vodil je že številne študijske krožke, je tajnik komisije za evropske pešpoti, član različnih društev in zvez. Med drugim je tudi planinski vodnik, organizator planinskih taborov, inštruktor. Idej za delo in različne projekte mu nikoli ne zmanjka.

Na podeželje, pravi, danes prihaja množica služb in pospeševalnih centrov, ki naj bi delovali v interesu prebivalstva, vendar pa ti projekti večkrat ljudi ne dosežejo. Prav tako kot v mestu se tu prepletajo različni interesi, ki pa se jih ljudje sami večkrat niti ne zavedajo. Zato jih je treba pripraviti do tega, da v neki stvari ugledajo svoj interes ali z drugimi besedami, da začutijo, da nekaj resnično potrebujejo. Tako se da izpeljati vrsto dobrih zamisli. Ljudje morajo tudi spoznati, da že sami veliko vedo, da že imajo znanje. Ob tem se spomni na Dole pri Litiji, to je zanj kar oglarska dežela. Tam ljudje že devetdeset let kuhajo oglje, in to je po njegovih besedah nekaj čudovitega: znajo delati nekaj, česar nikjer po Evropi ni več. Prodajali so oglje, niso pa pomislili, da bi lahko prodajali tudi to svoje znanje. V zadnjih dveh letih mu je uspelo, tudi s pomočjo študijskega krožka, da so se tega znanja začeli zavedati in ga pravilno ovrednotili kot nekaj dragocenega, kar je zanimivo tudi za druge. Zato jim ni več nerodno iti na sejem za stojnico in tam prodajati poleg oglja tudi svoje znanje. Podobno je bilo v Svibnem nad Radečami, kjer je

Fotografija: Maja Korošak

Jože Prah se največ nauči od ljudi

vodil študijski krožek. Tam je bil položaj poseben v tem, da so skoraj vsi prebivalci do nedavnega delali v papirnici. Ko se je začela proizvodnja zmanjševati, jih je veliko ostalo brez dela. Ljudje si nekako niso predstavljali, da bi lahko počeli tudi še kaj drugega. Svibno pa je izjemno zanimiv kraj z bogato zgodovino, že v 14. stoletju je bil trg. Ko so člani krožka začeli spoznavati svojo zgodovino, ko so se zavedeli, da je zanimiva tudi za druge, so se začele dogajati čudovite stvari. Izdali so zgibanko, eden od članov je napisal knjigo o kraju, nastala je celo doktorska disertacija.

Vsako leto imajo zadnji teden maja teden gozdov. Iz vsake takšne prireditve pa mora nastati še kaj več, je prepričan Jože Prah. V okviru tega tedna so začeli predstavljati oglarstvo in ta »zgodba«, kakor ste prebrali, teče naprej. Predstavili so tudi dolino Sopota, in letos v Boštanju boštansko azalejo. Trenutno vodi krožek mladih lastnikov gozdov, ki so ga poimenovali Od vznika do evra. Želeli so se usposobiti za to, da bi s svojimi gozdovi znali čim bolj gospodariti in iz njih tudi kaj iztržiti. Med drugim so se udeležili tudi usposabljanja v komunikaciji, kar je bil poseben izziv tako zanje, mlade kmete, kot tudi za Andragoški center, ki jim je to usposabljanje organiziral.

Velik pomen pripisuje prenosu znanja od ljudi na ljudi. Črpa od najrazličnejših ljudi, od fakultetno izobraženih do preprostejših in manj izobraženih – vsi imajo ogromno znanja. Z ljudmi je treba biti, treba si je vzeti čas zanje,

tudi druženje je pomembno. Pa vendar druženje ne more biti samo sebi namen – mora imeti tudi cilj. Tako kot so na primer lani ob dnevu splavarjenja v občini Radeče organizirali etnološko karavano. Vse popoldne do večera so se na dvanajstih mestih domačini, ki tam živijo, predstavljali s pesmijo. Njihova prireditev tako ni bila navadna veselica, ampak nekaj več.

Dr. Srečo Zakrajšek,
Ljubljana

OMOGOČITI SMISELNO UČENJE

Dr. Srečo Zakrajšek je profesor kemije na Gimnaziji Bežigrad, za njim pa je že dolga, bogata kariera. Med drugim je bil tudi direktor Zavoda RS za šolstvo, deloval je na področju izobraževanja odraslih in še marsikje. Še večje je bogastvo njegovih idej, ki mu jih je večinoma uspelo uresničiti in s katerimi udejanja filozofijo vseživljenjskega učenja.

»Naš šolski sistem je popolnoma zastarel,« reče prepričano, »saj je narav-

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

nan tako, kot da bi mlad človek moral vse možno znanje usvojiti do dvajsetega leta. Morali bi prevzeti popolnoma drugačno miselnost in doumeti, da se človek vendar uči vse življenje in to učenje razvleči na celotno življenjsko dobo. Zastarelost in neprilagojenost na sodobne razmere naše šole vidi še v marsičem. En vidik je tudi ta, da je šola popolnoma neprilagojena mlademu človeku. Danes je čedalje več učencev in dijakov, ki se ne morejo prilagoditi pouku, ki poteka frontalno, in preprosto ne zmorejo zdržati več ur mirnega sedenja v klopi. Potem pa se dogaja, da dijaki opuščajo šolanje, ostanejo brez izobrazbe in brez poklica. To so v veliki večini fantje, saj so se dekleta še vedno bolj sposobna prilagoditi sistemu, kakršen je. In dekleta večinoma nadaljujejo študij, veliko fantov pa nekako izpade iz rednega šolanja, so neuspešni, se vda-jajo alkoholizmu in drogam. Naslednja stvar, ki se mu zdi nesmiselna, pa se vendar množično dogaja po naših šolah, je ta, da profesorji in učitelji pri dijakih in učencih iščejo neznanje. »Dijaka je treba spodbujati in mu omogočiti razvoj tam, kjer je dober, v tistem, za kar je nadarjen. Le tako bo lahko uspešen in bo v življenju lahko naredil kaj iz sebe.« Poleg tega je prepričan, da je za uspešno učenje potrebno okolje, v katerem se dijak počuti dobro, prijetno in varno. To pomeni, da je treba ustvariti situacije, v katerih poteka smiselno učenje, v katerih z dijakom delajo na prijazen, odprt način. Predvsem pa bi morale biti učne skupine manjše. Le tako so mogoče razmere za ustvarjalno učenje in delo. »Ne pa tako, kot je danes pri nas, da so dijaki pod nenehnim stresom. To ni učinkovito.« V naših šolah je ne- učinkovito učenje tudi zaradi tega, ker uporabljamo zastarela gradiva. Gradiva bi morala temeljiti na gibljivi sliki, to pa omogočajo multimediji.

Tudi zato že kar nekaj let razvija spletni portal Minet, ki je namenjen pomoči pri učenju kemije in varovanja okolja in je zelo dobro obiskan. Internet

nasploh ponuja veliko možnosti, ki pa še niso izkoriščene. Učitelji oziroma profesorji bi bili lahko dostopni tudi online, da bi jim dijaki prek interneta lahko postavljali vprašanja, ki jih zanimajo. Digitalizacija pouka bi razbremenila tako dijake kot tudi profesorje. Za uvedbo takšnega pouka pa so poleg na novo opremljenih učilnic potrebni ljudje, ki s to opremo znajo ravnati in obvladajo multimedije.

Zato je skupaj s kolegi ustanovil najprej Inštitut za multimedije, potem pa še Akademijo za multimedije, ki je visoka šola in ponuja dva programa, izobražuje odrasle za dva poklica. Prvi poklic je vodja multimedijskih produkcij-skih sistemov, bodisi radijskih postaj, TV studiev, internetne postaje, diplomanti lahko delajo tudi v podjetjih ali pa po šolah, kjer organizirajo delo ali učenje prek multimedijske tehnologije. To je poklic – ne več prihodnosti, ampak že kar sedanjosti. Drugi poklic, ki ga na ome-njeni akademiji lahko pridobi študent, je tržnik za multimedije. Brez teh dveh poklicev bo nemogoče delati v sodobno organiziranem podjetju ali šoli.

Z izobraževanjem odraslih pa se je ukvarjal že v svoji prvi službi na Inštitutu Jožef Štefan. Odgovoren je bil za izvedbo seminarjev. Pozneje, ko je prišel na bežigrajsko gimnazijo, pa je kot vodja raziskovalne enote skrbel za izobraževanje učiteljev – pošiljali so jih na podiplomsko izobraževanje, na seminarje, na šoli pa je deloval tudi prvi računalniški center v Sloveniji in tam so izvajali tudi že prva računalniška usposabljanja. Hkrati so začeli izdajati revijo Kemija v šoli, namenjeno učiteljem kemije.

Dr. Zakrajšek je več let treniral tudi atlete pri klubu Olimpija, mnogi izmed njih so posegali po kolajnah. Eden od njih je bil tudi Saš Kravos, ki mu je pomagal izvesti zamisel za danes dobro znani projekt Z glavo na zabavo. Namen tega projekta in prireditev je mladim pokazati, da se da dobro zabavati tudi brez cigaret in alkohola.

Fotografija: Slavica B. Kucler

Dr. Srečo Zakrajšek: Vsega se ne da naučiti do dvajsetega leta!

S Šolsko košarkarsko ligo, ki sta jo ustanovila skupaj s kolegom, je želel šport iz klubov prestaviti v šole. Projekt teče že deseto leto in je zelo uspešen. Eden od pozitivnih učinkov lige je ta, da se dijaki čutijo bolj povezani s svojo šolo, da se bolj isto-
vetijo z njo. V okviru ŠKL so razvili tudi koncept kulturnega navijanja – z navijaškimi plesnimi skupinami, v katerih so dekleta, ki se sicer za šport ne bi navdušile. Prireditve so postale prijetna družabna srečanja. Poleg tega so začeli sodelovati z javnimi mediji in izdajati svoj časopis in v vsej tej bogati dejavnosti se kali marsikateri bodoči novinar, fotograf, reporter ...

Študijski krožek
Graščinski parki
Šaleške doline, Velenje

SPREMENILI ODNOS DO DREVES IN VRTOV

Eden od samostojnih krožkov Univerze za tretje življenjsko obdobje v Velenju, ki je nastal jeseni 1999, je tudi študijski krožek Graščinski parki Šaleške doline, v katerem sodelujejo Marija Skornišek, Lojzka Brešar, Milica Kovač, Marija Osredkar, Staša Miklavc, Milica Dolejši in Mira Čretnik. Krožek vodita inženirki agronomije Nataša Dolejši, ki je mentorica, ter Barbara Pajk, strokovna sodelavka.

»Ideja za nastanek samostojnega krožka je prišla spontano, ker sem bila tudi sama nekoč zaposlena na Vrtnarski šoli v Celju in smo nekoč temeljito proučili parke v Spodnji Savinjski dolini. Takrat sem prišla na idejo, da bi temeljito proučili tudi parke Šaleške doline. Pri Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Velenju sem najprej vodila aranžerski krožek, kjer so se učili izdelovati cvetličarske izdelke in za konec obiskali parke v Spodnji Savinjski dolini. Takrat se mi je zdelo zanimivo obdelati bližnji okoliš,

Fotografija: Iz arhiva krožka

Članice krožka so pridobile povsem nov odnos do narave.

ideja pa je kmalu padla na plodna tla in leta 1999 smo že razpisali krožek z naslovom Graščinski parki Šaleške doline. Ker je bil interes velik, že prvo leto se nam je pridružilo pet članic, danes pa jih je šest, smo se lotili dela,« pripoveduje Nataša Dolejši.

Univerze za tretje življenjsko obdobje so dober kazalec, da smo se ljudje pripravljeni učiti vse življenje in svoje znanje nenehno dopolnjevati in izboljševati tudi potem, ko smo končali najaktivnejše obdobje svojega življenja. Tovrstna druženja so koristna in imajo svoj čar, saj gre navsezadnje za populacijo, ki je določen razvoj in rast, na primer parkov in dreves, spremljala od otroštva. V krožku so navezale stik z ljudmi, ki so vseskozi živeli na območju teh parkov, se v zimskem času z njimi pogovarjale o tem in pridobile informacije o funkcionalnosti zgradb v parkih in sami okolici, v toplejših mesecih pa si te lokacije tudi ogledale, iskale razlike med stanjem pred drugo svetovno vojno, tik po njej in danes in tako zbirale podatke, na temelju katerih so izdelale načrte parkovne ureditve, Barbara Pajk pa je pomagala pri botaničnem poimenovanju rastlin in drevesnic.

Krožek je vzbudil veliko zanimanja širše javnosti za pozabljene bisere kulturne krajine Šaleške doline, predvsem pa so ljudem približale dejstvo, da so drevesa dragocena živa bitja, ki v

urbanem okolju igrajo izredno pomembno vlogo.

»Razlika od začetka našega druženja do danes je očitna, saj smo sprva spoznavale, katero je to in ono drevo ali grm, po treh letih druženja pa so članice pridobile povsem nov odnos do narave in v park nikoli ne gremo več brez beležnice v roki, v katero si zapisujemo koristne podatke. Pred tremi leti namenoma nisva začeli s poglobljenim znanjem, saj je vprašanje, kako bi se članice na to odzvale, ker pač nimajo agronomске izobrazbe, a se danes že čuti, da so prešle na višji nivo znanja in že ločijo, kaj je geometrijsko in kaj naravno oblikovan park, prepoznavajo drevesa in zahtevajo vedno več,« pravita Nataša Dolejši in Barbara Pajk in priznava, da je velika prednost tudi v tem, da je skupina ravno pravšnja po številu, članice pa dojemljive za novo znanje. »Ko se srečamo, navadno je to enkrat do dvakrat mesečno in se družimo vse popoldne, si izmenjamo izkušnje, opažanja in se veliko pogovarjamo o parkih, čeprav naše članice sodelujejo tudi v drugih krožkih in so nasploh zelo aktivne, saj gre za mlajše upokojenke, ki jim znanja nikoli ni dovolj. Tudi nismo zaključena skupina in marsikdaj k sodelovanju povabimo še druge, sodelujemo s krajevnimi skupnostmi, vrtci in šolami,« pravi Nataša Dolejši.

To, da so med dobitniki priznanja Andragoškega centra Slovenije, je bilo

zanje presenečenje, hkrati pa so bile vesele, predvsem zato, ker je to zanje potrditev, da so na začetku stopile na pravo pot in na njej tudi ostale. »Ko sešteješ vse, kar se je v teh letih zgodilo in prepletalo med nami, imaš preprosto dober občutek. Zdaj so pred nami počitnice, a smo v mislih že pri načrtu za četrto leto delovanja krožka. Tokrat se bomo lotile proučevanja zdraviliškega parka Topolšica in ga skušale približati ljudem na drugačen način, ne kot graščinski park. Nenehno iščemo nove, zanimive točke in želimo v gozdu, tik ob tem parku, urediti tudi sprehajalne in učne poti. Menimo, da je znanje o drevesih in urejanju parkov ter nasploh naravi kot taki med ljudmi še zelo pomanjkljivo, zato bomo skušale svoje znanje in spoznanja na različne načine še naprej prenašati tudi na druge,« sta dejali Nataša Dolejši in Barbara Pajk.

Zakaj se toliko odraslih izobražuje pri nas? Ker dobijo nove priložnosti v življenju!

cdi univerzum
www.cdi-univerzum.si
grobljeva 4 :: ljubljana | 01 583 92 70

Zaris
www.zaris.si
podjunska 13 :: ljubljana | 01 500 86 80

▣ srednje šole

- ▣ gimnazija
- ▣ ekonomska
- ▣ elektro
- ▣ upravna
- ▣ trgovska
- ▣ strojna
- ▣ gostinska
- ▣ turistična
- ▣ vrtnarsko - cvetličarska

▣ brezplačna osnovna šola

▣ višja strokovna šola

programi višje strokovne šole:

- ▣ gostinstvo
- ▣ turizem
- ▣ gradbeništvo

▣ srednja vzgojiteljska | srednja elektro

▣ priprave na maturo | maturitetni tečaj

izobraževanje odraslih na prijeten način

Na festival učenja

vas vabi **spletni koledar prireditev**. Z njegovo pomočjo boste našli pot do izvajalcev in dogodkov, ki sestavljajo bogato ponudbo Tedna vseživljenjskega učenja (lani prek 3000 prireditev).

Kje? Po vsej Sloveniji!

Kako do zelenih podatkov? Preprosto: izberete regijo na zemljevidu Slovenije, določite še kraj in datum in izpisal se vam bo niz prireditev, ki jih lahko obiščete. Za zahtevnejše iskalce: če vas zanimajo določene vsebine, uberite drugo pot! Iščite po predloženih kriterijih: naslov prireditve, izvajalec, lokacija, termin, vrsta prireditve ali ciljna skupina.

Pod 'Posebnosti' najdete prireditve v zamejstvu ali zunaj uradnega termina TVU (letos 18.-24. oktober 2004).

V bogati ponudbi dogodkov boste zagotovo našli kaj zase.

Prepusite se utripu festivala učenja!

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA
18. - 24. 10. 2004

Ste radovedni in ukaželjni?

Pridružite se nam!

Kje in kdaj? Oktobra si oglejte spletni koledar prireditev,
<http://tvu.acs.si/koledar>

SLOVENIJA, UČEČA SE DEŽELA

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

S L O V E N I J A,

U Č E L A S E

D E Ž E L A

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

18.-24.10.2004

<http://tvu.acs.si>

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

Najprej je bilo treba "pošmirglati", potem polakirati in spolirati, nakar je šlo na razstavo.

'Anbot' ali piranski "šmirglarji"

SREDI TURISTIČNEGA VRVEŽA SE V BISERU NAŠE OBALE, ČUDOVITEM SREDNJEVEŠKEM MESTECU PIRANU, V ČASU, KO SE PRIČENJAJO GLAVNA TURISTIČNA SEZONA IN POLETNE POČITNICE, ODVIJAJO ZANIMIVE AKTIVNOSTI IN PRIREDITVE.

Gorazd Mevlja

Gonilna sila, motor vseh dogajanj in idejni vodja projektov je upokojena pomočnica ravnateljice piranskega vrtca Mornarček Natalija Planinc, piranski spiritus agens, predsednica društva ljubiteljev kulturne in naravne dediščine Anbot (v primorščini enkrat, nekoč) ter mentorica krožkov in delavnic, ki potekajo pod okriljem Andragoškega centra Slovenije (ASC) in ob finančni podpori Ministrstva za šolstvo RS. Vsakoletni razpis Andragoškega centra Slovenije predvideva tečaje neformalnega izobraževanja za odrasle v osmih kategorijah: študijske krožke, kakovostno izobraževanje odraslih, branje z Manco Košir, projektno učenje za mlade, usposabljanje za življenjsko uspešnost, svetovalna središča, središča za samostojno uče-

nje in borze znanja. V letošnjem letu je ACS odobril izvedbo 244 študijskih krožkov, od katerih potekajo trije v Piranu. Dva na temo ohranjanje kulturne dediščine tečeta vzporedno, njihovo teoretično plat vodi Natalija Planinc, tema krožkov pa je ljubiteljsko restavracijsko, praktično delo v delavnici (prostor je brezplačno odstopil piranski podjetnik, občinski svetnik in galerist Gašpar Gašpar Mišič) pa usmerja in strokovno vodi Polde Belec, dolgoletni restavracijski Pomorskega muzeja Sergeja Mašere v Piranu, čigar restavracijsko delo je zaznati na vsakem koraku v mestecu. Istrska poroka je tematika tretjega krožka, namenjenega ohranjanju starih šeg, ki poteka v Sečovljah. Krožkov se lahko udeleži kdorkoli, gospodinje, študenti, upokojenci in zaposleni, vsakdo, ki se želi naučiti česa novega.

Restavracijski bum

Neutrudna Natalija, pobudnica in organizatorka vseh dogajanj, je od leta 1995/96 vodila in izpeljala že 17 dobro obiskanih krožkov na različne teme. Sprva je za izvedbo tečajev, ki bi pomembno vplivali na prebivalce mesteca in jih spodbujali k vključevanju v vseživljenjsko učenje, k prepoznavanju in ohranjanju kulturne dediščine, k osebnostnemu razvoju in prizadevanjih za dvig kakovosti življenja v lokalni skupnosti, kandidirala na razpisih Andragoškega centra Slovenije kar preko vrtca, kjer so sprva tečaji tudi potekali, kasneje pa so se v njem redno zbirali navdušeni ljubitelji kulturne zapuščine. Šele ko jim je galerist Gašpar Gašpar Mišič, ki je zaznal pomembnost entuziastičnih dejavnosti ljubiteljev kulturne in naravne dediščine, samoinicia-

tivno brezplačno ponudil v uporabo prostore zapuščenega skladišča v Župančičevi ulici in jih v rekordnem času tudi prenovil, so bili izpolnjeni pogoji za ustanovitev društva. Tečajniki in člani društva so svoje predmete, ki so jih sami restavrirali, razstavljali na razstavah v Studio Galeriji Gasspar v letih 2002 in 2003, kar je v mestecu povzročilo pravi restavracijski bum. Navdušenje someščanov je bilo presegljivo in je vodilo v nove in nadaljevalne tečaje. Tečajniki in krožki restavrirajo predmete, ki jih prinesejo s seboj, krijejo le stroške uporabljenih materialov, ki jih še kako odtehta zadovoljstvo ob prenovljenih končnih izdelkih. Pod strokovnim vodstvom mojstra Belca vračajo starinskim predmetom nekdanji sijaj, čistijo, brusijo, lepijo, lužijo,

FOTO: GORAZD MEVLJA

Vsega se je mogoče naučiti, za začetek pod budnim očesom restavratorja Poldeta Belca.

FOTO: GORAZD MEVLJA

Tako pa je videti restavrirana nočna omarica.

FOTO: GORAZD MEVLJA

Na naših podstrešjih in v kletah je najbrž še kaj, kar bi nam, ustrezno prenovljeno, popestrilo stanovanje.

FOTO: GORAZD MEVLJA

Natalija Planinc že napoveduje nove projekte in ideje.

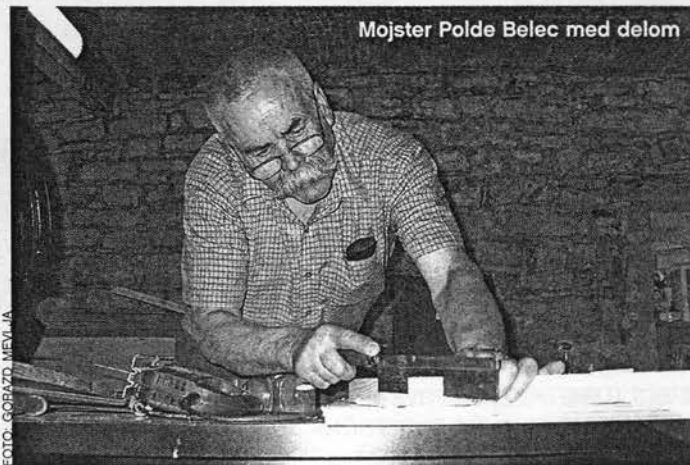

FOTO: GORAZD MEVLJA

Mojster Polde Belec med delom

barvajo, na pohištvo nanašajo polituro na starinske načine (šelak) in natančno zaključujejo detajle. Vrata v delavnico, kjer potekajo praktični restavratorski posegi, so odprta vsem Pirančanom in obiskovalcem Pirana, sproščeno vzdušje med tečajniki privabi marsikatero radovedneža, ki mu z veseljem priskočijo na pomoč s praktičnimi nasveti. Mnogim od njih je znanje, pridobljeno na tečajih, zaneslo restavratorsko strast, ki je prerasla v vsakodnevno konjičko, ki jim zapolnjuje prosti čas v zasebnem življenju.

Vabilo na smirkovem papirju

Ob zaključku tečajev so vsa dela razstavljen v Galeriji Gasspar, lična vabila na razstavo so iznajdljivi člani društva natisnili kar na smirkov papir, ki nekako

simbolizira njihovo delo žšmirglarjevž', kakor jih je duhovito poimenoval Janez Mužič, zaljubljenec v piransko kulturno dediščino. V spomin na razstavo so za obiskovalce pripravili tudi spominke v obliki oblancev s spominskim žigom. Otvoritev štirinajstdnevne razstave, ki je odprla svoja vrata 18. junija, so se udeležili mnogi navdušeni ljubitelji iz vse regije, ki so z velikim zanimanjem ocenjevali razstavljene predmete in se ob hrustljavih 'kruštolah', slaščičarski mojstrovini gospodinje iz Lucije, in kozarcih refoška, ki so ga primaknili piranski gostilničarji, zadržali v prijetnem pomenku še dolgo v noč.

V Tednu vseživljenjskega učenja, ki poteka vsako leto v oktobru, je ključnega pomena podelitev priznanj Andragoškega centra Slovenije za izobraževanje

odraslih. Prejmejo jih posamezniki, skupine, organizacije in institucije za izjemne dosežke na področju samoizobraževanja ali izobraževanja drugih. Po presoji komisije bo to laskavo priznanje za leto 2004 podeljeno študijskemu krožku za ohranjanje kulturne dediščine pod mentorstvom vodstvom Natalije Planinc za delo v restavratorski skupini tečajnikov v Piranu. Slovesna podelitev priznanja bo 15. oktobra, ki naključno sovpada z občinskim praznikom. Ob Dnevh evropske kulturne dediščine 2004 z delovnim naslovom Piranska podstrešja pripovedujejo, pa se je društvo Anbot odzvalo povabilu Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije in bo v tednu med 21. in 24. septembrom organiziralo Teden odprtih vrat delavnice ljubiteljskega restavratorstva in koncer-

vatorstva na temo Skupaj obnovimo naše škuře (polkna) v Piranu in za zaključek, 25. septembra, prvi mednarodni boljši sejem v Piranu.

Mentorica Natalija Planinc, ki je med pripovedjo o svojem delu izžarevala neverjetno ustvarjalno energijo, je napovedala nove projekte in ideje, ki jih bo nedvomno zagotovo tudi uresničila, krožke restavratorstva pa prepušča novim mentorjem, ki so medtem na njeno pobudo pridobili ustrezno strokovno izobrazbo. Ob kapučinu in blagodejnih sončnih žarkih na kavarniškem vrtu Hotela Tartini naju je ob koncu zanimivega pogovora presenetilo darilo izpod neba, pogled kvišku nama je razodel, od kod prihaja blagoslovptičji ščebet z roba strešnega žleba je izdal pošiljatelja spominka. Skoraj v isti glas sva vzkliknili: "Buona fortuna!" ■

Začel se je teden vseživljenjskega učenja

Z otvoritvijo v Koloseju se je včeraj v Mariboru začel teden vseživljenjskega učenja (TVU), ki ga koordinira Andragoški zavod Maribor - Ljudska univerza. Pri raznovrstnih aktivnostih - zvrstilo se jih bo več kot 300, namenjene so vsem generacijam in so brezplačne - sodeluje skoraj 40 izvajalcev. Vse informacije o posameznih dogodkih v TVU, ki se bo končal v nedeljo dopoldne na Glavnem trgu, je mogoče dobiti na spletnih naslovih <http://tvu.acs.si/koledar> in <http://www.maribor.si/tvu> ter pri stojnici na Grajskem trgu. **(mog)**

Teden vseživljenjskega učenja

Ljubljana – Danes se začne Teden vseživljenjskega učenja (TVU 2004), ki ga pripravlja Andragoški center Slovenije in v sklopu katerega se bodo v štirih knjižnicah (Mestni, Delavski, Pionirski in Poljane) do konca meseca zvrstile številne prireditve. Danes ob 17. uri bo v Delavski knjižnici literarni večer s Sanjo Rozman, ki bo predstavila knjigo *Sprememba v srcu*; priročnik o zasvojenosti z odnosi. V Delavski knjižnici bodo med 19. in 21. oktobrom organizirali začetne in nadaljevalne tečaje šaha, v Mestni pa bodo predstavili borilne veščine ju-jitsuja ter pripravili pogovor o knjigah »Berem, torej mislim«. V Mestni knjižnici se bo 22. oktobra začela stripovska delavnica, na katero se je mogoče prijaviti do vključno prihodnje srede. Helena Dolinšek bo 20. oktobra v Delavski knjižnici predstavila Program 10.000+, ki je namenjen izobraževanju brezposelnih oseb. **M. A. K.**

Teden vseživljenjskega učenja

Odrasli se morajo učiti

Do leta 2010 skoraj 72 milijard tolarjev za izobraževanje odraslih – Andragoški kolokvij in branje na vlaku

Ljubljana – Danes se s podelitvijo nagrad Andragoškega centra Slovenije (ACS) za izjemne dosežke pri učenju odraslih začne že deveti Teden vseživljenjskega učenja (TVU). Osebna izkaznica t. i. festivala znanja za odrasle: vsaj 500 prireditev in 3000 dogodkov po vsej Sloveniji (mesta, podeželja, najmanjše vasi), slogan je Slovenija – učeča se dežela, proračun 36 milijonov tolarjev. Namen tedna je, da se čim več odraslih udeleži tečajev, delavnic, študijskih krožkov, branja v knjižnicah ..., da bi se lažje vključili v nadaljnje izobraževanje in došli, da se učimo vse življenje.

Projekt TVU, ki poteka po vsej Sloveniji, usklajuje andragoški center, v njem pa sodelujejo podjetja, občine, turistična, kulturna in športna društva pa tudi mednarodne organizacije. Dogodki bodo potekali v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, na ljudskih univerzah, na občinah itd. Odrasli se bodo med drugim seznanili tudi s poklici in pridobivanjem nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

V preteklih Tednih učenja za vse življenje se je prireditev udeleževalo približno 40 odstotkov odraslih Slovencev, ACS pa si želi, da bi se jih vsaj polovica. Do leta 2010 naj bi imelo vsaj 85 odstotkov odraslih, starih od 25 do 64 let, srednješolsko izobrazbo. Tako je zapisano tudi v resoluciji o nacionalnem programu izobraževanja odraslih, ki ga je državni zbor sprejel letos junija. **Elido**

Osrednji dogodek TVU je andragoški kolokvij o izobraževanju in usposabljanju učiteljev za izobraževanje odraslih, ki bo 22. in 23. oktobra na Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Novost letošnjega učenja za vse življenje pa je branje na vlaku. Udeleženci bralnih krožkov Beremo z Manco Košir bodo ves naslednji teden (TVU se bo končal 23. oktobra) na vlakih po Sloveniji spodbujali bralno kulturo med odraslimi Slovenci.

Bandelj, državni sekretar za srednje šolstvo in izobraževanje odraslih na šolskem ministrstvu, je povedal, da bo za učenje in izobraževanje odraslih do leta 2010 država namenila skoraj 72 milijard tolarjev, tudi iz evropskih skladov.

Mag. **Zvonka Pangerc Pahernik**, koordinatorka TVU, je na vprašanje *Dela*, kako so odrasli zadovoljni s takšnim tednom učenja in česa bi si še želeli, odgovorila, da bi si ga želeli večkrat na leto, prireditev se veselijo, ker so brezplačne, ker so raznovrstne in ker na delavnicah in v tečajih veliko komunicirajo. Predvsem pa so bolj ustvarjalni in se v skupinah počutijo močnejše.

Aleš Čakš

Od športa do plemenskih skupnosti

Od 18. do 24. oktobra bo v Sloveniji potekal že deveti Teden vseživljenjskega učenja, ki ga usklajuje Andragoški center Slovenije (ACS). Ker je to leto proglašeno za Evropsko leto učenja s športom, je to tudi vodilna misel tokratnega festivala učenja. ACS se je ob tej priložnosti povezal z zavodom za šport. Vse šole, ki sodelujejo v projektu Hura, prosti čas, bodo namreč skušali spodbuditi, da med ljudi pone-sejo sporočilo o vseživljenjskem učenju.

Šport in izobraževanje bodo povezovali tudi taborniki in skavti, ki letos pri dogodku sodelujejo prvič. Utrip zdaj že tradicionalnega tedna bodo popestrila še turistična društva. Pripravila bodo veliko pohodov po krajih z bogato kulturno, naravno, zgodovinsko in drugo dediščino. Sporočilo o vseživljenjskem učenju, ki je lahko tudi izziv, pa je namenila pozornost Študentska arena. Že 13. oktobra je pripravila omizje, na katerem so sodelovali predstavniki študentov in deset dobitnikov priznanj za izjemne dosežke na področju vseživljenjskega učenja ali izobraževanja odraslih, ki jih vsako leto podeli ACS. Na omizju so predstavili predvsem različne oblike neformalnega učenja (usvajanje spretnosti, odkrivanje novih obzorij, sklepanje poznanstev, učenje ...). Tretja pomembnejša tema tedna bo kultura branja. V vseslovenski akciji, ki spodbuja branje na vlakih in kulturo človeku in branju prijaznega potovanja, so združili moči ACS, Slovenske železnice, bralni študijski krožki in knjižnica Otona Župančiča, ki bo brezplačno delila rabljene knjige. Vas zanima več? Pridružite se jim!

Na Tednu vseživljenjskega učenja bo tudi letos sodelovalo več sto organizacij iz vse Slovenije, ki bodo pripravile različne dogodke. V Novem mestu in na Jesenicah, denimo, bo utrip tedna obarvan športno. Ljudska univerza v Novi Gorici pa vam bo približala kulturo vzhoda: ogledali si boste lahko poti karavan po osrednji Aziji, prisluhnili orientalski glasbi, uživali ob slikarski razstavi, se sprehodili po bazarju z začimbami, kramljali na čajanki ... Predstavili vam bodo vlogo žensk v Iranu, plemensko skupnost v Jemnu in domače rastline, ki prihajajo iz Orienta. Mladinski oder Nove Gorice bo festival oznamoval z gledališkim dogodkom. V Velenju vam ponujajo izobraževalne večere, omizja, predavanja, plesno zabavni večer, čajanko, strokovno ekskurzijo ... Tudi letos ne bo manjkalo kulinaričnih skrivnosti, odprtij razstav in drugih dogodkov, ki jih poznamo že iz prejšnjih let. Univerza za tretje življenjsko obdobje bo gostom predstavila več zanimivih knjig.

ACS je festival učenja odprl že včeraj dopoldne in na slovesnosti podelil priznanja. 22. in 23. oktobra prireja še Andragoški kolokvij o posebnostih izobraževanja in usposabljanja izobraževalcev odraslih.

Priznanja Andragoškega centra Slovenije za leto 2004

ACS že od leta 1997 podeljuje priznanja posameznikom in skupinam ter različnim organizacijam za učne uspehe in za bogatitev znanja drugih. Letos so jih podelili deset.

Tina Horvat je odraščala v romskem naselju Pušča pri Murski Soboti. Šolanje je opustila v šestem razredu in se zgodaj poročila. Kljub težkemu življenju in ob dveh otrocih je končala osnovno šolo ter nato še poklicni program prodajalec. Življenjska pot **Mag. Ljudmile Marte Šemerl Šmid** je prepletena z učenjem, strokovnim spopolnjevanjem, branjem ... Znanje uspešno posreduje tudi drugim ljudem vseh starosti, doma in na tujem. V Švici je postala tudi ambasadorica slovenske kulture. Članice **Študijskega krožka za nemški jezik na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani** so znanje jezikov že tako spopolnile, da prevajajo strokovna dela, pripravljajo učno gradivo, pišejo pesmi in čedalje več pomagajo tudi drugim. Sestavile so celo slovensko-latinsko-nemški slovar zdravilnih zelišč! Člani **Študijskega krožka Beseda slovenske Istre iz Marezig** so svoje zgodbe in pesmi v izvirnem slovenskem istrskem narečju sprva le brali, pozneje so jih tudi objavili. Prirejajo tudi različne kulturne dogodke in sodelujejo z drugimi študijskimi krožki. Zaradi bogate etnografske in kulturne dejavnosti postajajo vse bolj prepoznavni. **Študijski krožek Ohranjanje dediščine iz Pirana** je združil ljudi različnih narodnosti, poklicev in

NAŠ POGOVOR

Ljudje znajo manj kot nekoč

Dr. Srečko Zakrajšek: "Od potrošnje se bomo morali obrniti k duhovnemu zadovoljstvu. Pozabili smo se imeti lepo, ne da bi nas to kaj stalo."

Vsi mladi bi morali dobiti priložnost, da se izkažejo in nekaj dosežejo. Zato naj bi vse otroke zaposlili z različnimi dejavnostmi. Tako bi jim pomagali odkriti, kaj sploh želijo početi v življenju. Zdaj pa v šoli merimo le znanje. In uspešni so lahko samo nekateri. Prav o tem je že od nekdaj veliko razmišljal dr. Srečko Zakrajšek, profesor kemije na Gimnaziji Bežigrad. Letos je prejel nagrado Andragoškega centra Slovenije za izjemne dosežke v izobraževanju odraslih. Ukvarja se s preveč stvarmi, da bi lahko pisali o vseh. Njegovo navdušenje nad Japonsko je že ena od teh. Ustanovil je Društvo slovensko-japonskega prijateljstva in o daljni deželi napisal knjigi. Všeč mu je predvsem zaradi načela, da je treba živeti čim bolj duhovno. To pomeni, da več študiramo, se ukvarjamo z znanostjo, umetnostjo, športom ...

Kakšen učenec ste bili? Imate na šolo lepe spomine? Menite, da je šola dobra popotnica za učenje v življenju?

Bil sem dober učenec, odličnjak. Takrat smo bili veseli, da smo lahko hodili v šolo. Zato smo se ji preprosto prilagodili. Nihče nas ni vprašal, če smo z njo zadovoljni. Bila je edini vir informacij, saj nismo imeli knjig in drugih medijev, nismo hodili na tuje in starši so bili slabo izobraženi. Zato nam je šola dala zelo veliko. Zdaj pa mladi dobijo ogromno znanja in izkušenj tudi drugje. Nekateri celo pravijo, da šola mnoge otroke ovira, saj z njo izgubijo preveč časa, namesto da bi se ukvarjali s čim drugim. Dobro je, da lahko izbirajo med več vrstami šol, ki so podobne tistim v svetu. Mednarodna matura pa zago-

tavlja mednarodne standarde. Naši učenci imajo zato enake možnosti kot tuji. A težava je, da šola ni v koraku s časom, zato ni tako zanimiva.

Kako ste se učili nekoč, v mladih letih, in kako se učite zdaj? Kakšni prljemi vam najbolj ustrezajo?

Zdaj se učim podobno, kot sem se nekdanje. Učenje se z leti ne spreminja, ker se tudi doajmanje ne. Če hočemo nekaj znati, moramo trdo delati - veliko študirati, razmišljati in odpravljati težave. To počnem še zdaj. Na učenje poleg sposobnosti doajmanja vpliva tudi spomin, a tega lahko zelo hitro izurimo. Tehnologija je spremenila samo to, da lahko veliko hitreje pridobimo podatke. Zato smo pri delu veliko učinkovitejši kot pred leti. Sam razvijam le novosti, ki bodo uporabne tudi v praksi. Preučim veliko primerov in jih primerjam med seboj. Življenje je prekratko, da bi delali samo zato, da nekaj počnemo ali služimo denar. A vtis imam, da se danes večina ljudi zelo malo uči in malo zna, manj kot nekoč.

Pravite, da se doajmanje z leti ne spremeni. Ali to pomeni, da lahko kot odrasli nadoknadimo, kar smo zamudili?

Seveda. Nisem sicer strokovnjak za to, a poznam ogromno ljudi, ki jim je to uspelo. Umske sposobnosti so nam dane ali pa ne.

Poklicno pot ste začeli kot stažist na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo, kjer ste bili pozneje tudi višji predavatelj. Nato ste bili nekaj časa samostojni raziskovalec na Institutu Jožef Stefan. Zdaj pa ste že dolgo profesor na bežigradski gimnaziji. Zakaj niste nadaljevali univerzitetne kariere?

Doktoriral sem šele pri štiridesetih, ker smo na Institutu Jožef Stefan razvijali stvari, ki jih nismo smeli objaviti. In tudi kemikov je bilo zelo veliko. Tedaj smo vedeli, da bo zanimanje za ta študij upadalo. Včasih je bilo na fakulteti več profesorjev kot študentov in vsi so trdno držali položaj v svojih rokah. Poleg tega sem vedel, da naravoslovja ne bodo študirali prav najboljši, na Gimnaziji Bežigrad pa so zbrani najpametnejši otroci. Z njimi je veselje delati, ker jih zanima veliko. Hodimo na tekmojanja, ki so zelo zahtevna. Kemija pa je tudi izbirni maturitetni predmet.

Ko ste leta 1989 postali direktor zavoda za šolstvo, ste za nekaj časa prekinili učiteljsko pot. A nenehno se vračate v razred. Zakaj?

Ker poučujem v gimnaziji, imam pregled nad vso kemijo. Če pa bi delal v stroki, bi se specializiral in zato veliko pozabil. Večina mojih kolegov s fakultete mature iz kemije ne bi opravila zelo uspešno. Stik s stroko ohranjam tudi s pomočjo mladinskega portala, na katerem odgovarjam na vprašanja. Poleg tega sem že 16 let urednik revije Kemija v šoli ... Zdaj so tudi težnje take, da naj bi čim več doktorjev znanosti delalo v praksi. Tega se držim. Poleg tega se učitelji od dijakov ogromno naučimo. Mladi namreč sledijo sodobni tehnologiji, ob njih ji torej tudi mi. Tudi ko delajo referate, najdejo izjemno zanimive vsebine. Všeč mi je, da je šola postala tako interaktivna. Vesel sem tudi, če so moji dijaki uspešni, postanejo znanstveniki ali profesorji.

rodov. Tam so se seznanili z umetnostjo restavratorstva. Prvotni člani so ustanovili celo društvo Anbot, pod okriljem katerega že delujeta dva krožka. Po dveh letih uspešnem delu so odprli celo restavratorsko središče. Upokojena profesorica slovenskega jezika in književnosti **Danica Cedilnik** še zmeraj želi prispevati k zlahtnosti slovenskega jezika. Skupaj z Magdo Juvana zasnovala program usposabljanja *Za boljše slovenščino na delovnem mestu*. Prispevke o spretnostih ustnega in pisnega izražanja objavlja v tiskanih medijih ter piše knjige. Že veliko let vodi tudi delavnice, na katerih skuša udeležence spodbuditi k ustvarjalnejšemu življenju. Gozdarski inženir **Jože Prah** je kot mentor študijskih krožkov skrbel za razvoj krajev, nekatere celo rešil pred izumrtjem, in razširjal znanje o gozdovih. Javnosti je predstavil gozdne, turistične in etnografsko zanimive poti, pripravil zloženke in objavil monografije, brošure in vodnike. Oživil je mnogo zanimivih dogodkov in prireditev, ki so postale tradicionalne. **Dr. Srečko Zakrajšek** pri poučevanju kemije uporablja prijeme, ki spodbujajo radovednost. Delo tesno povezuje z elektronskimi mediji in stvarmi, ki zadevajo vsakega. Šolsko košarkarsko ligo je ustanovil, da bi čim več otrok preskusilo svoje talente - ne le košarkarske - in se ob tem nalezlo kulture vseživljenjskega učenja. Napisal je veliko strokovnih člankov, učbenikov in knjig. Poleg tega je urednik dveh revij in avtor najboljše spletne strani o kemiji.

Članice študijskega krožka **Graščinski parki Šaleške doline Univerze za tretje življenjsko obdobje iz Velenja** so preučevale stare listine in knjige, obiskovale parke in prisluhnile ljudem. Spoznanja z slikovnim gradivom in podatke o rastlinah, ki rastejo v parkih in na vrtovih velenjske občine, so objavile v knjigi. Uredile so tudi vrtnarsko zbirko iz zapuščine Alojza Kojca, ki je za nekatere najlepša v Evropi. **Center za duhovno kulturo, program Šole čustvene inteligence** skuša razviti vsestranski in uporaben program čustvenega opismenjevanja, ki bi čim uspešneje prebujal čustveno kulturo in razvijal čustveno ravnanje.

Drugačen pogled

Zlatka Janžek, pedagoginja in pomočnica ravnateljice na Osnovni šoli Rogatec

Šolo je imela zmeraj rada, še posebno, ko so obravnavali primere iz življenja ali raziskovali. Pogosto se spomni učiteljice iz tretjega razreda osnovne šole. Še zdaj ji je svetel zgled. Pri njenih urah je bilo zelo prijetno, želela ji je biti podobna ... Tudi zato se je po gimnaziji vpisala na pedagoško akademijo. Študij ji ni bil všeč, ker je bila preveč prepuščena sama sebi. Pozneje je ob delu končala še andragoško smer pedagogike na Filozofski fakulteti. Od tedaj se je naučila še marsikaj. Med drugim to, kako se učiti. Zdaj znanje veliko bolje povezuje in razmišlja bolj logično. Zato se tudi z ljudmi sporazumeva bolje kot nekoč. Zmeraj je želela biti razgledana in radovedna, ne da miru. Strokovno znanje najraje osveži na seminarjih. A le če ponujajo veliko dejavnih oblik dela, denimo, delavnic, simulacij, iger vlog, učenja z uvidom ... Všeč ji je namreč, kadar ljudje izmenjujejo izkušnje. Samostojnega učenja ne mara več, čeprav si ob prebiranju literature še zmeraj izpisuje, kar jo zanima. Še posebno vesela je bila, ko je po dolgih letih opravila izpit, s katerim so ji priznali aktivno znanje angleščine. Zdaj ga namerava že obnoviti. V prihodnje se želi naučiti oblikovati glino in vrtnariti po naravni poti. Že nekaj časa se ukvarja tudi z jogo, ki ji pomaga osebnostno rasti. Ob njej spreminja stališča in filozofski pogled na življenje. Zato zdaj veliko bolje razume ljudi. Zelo jo zanimajo tudi kraji z bogato preteklostjo in duhovno življenje njihovih prebivalcev. Velika želja, da bi se naučila smučati, se ji ni izpolnila. Ko je bila mlajša, ni imela možnosti, zdaj pa ... Kdo ve ...

Vrata v neznani svet

Dr. Pavel Zgaga, profesor Pedagoške fakultete v Ljubljani, nekdanji dekan, pred nekaj leti tudi zunajstrankarski minister za šolstvo

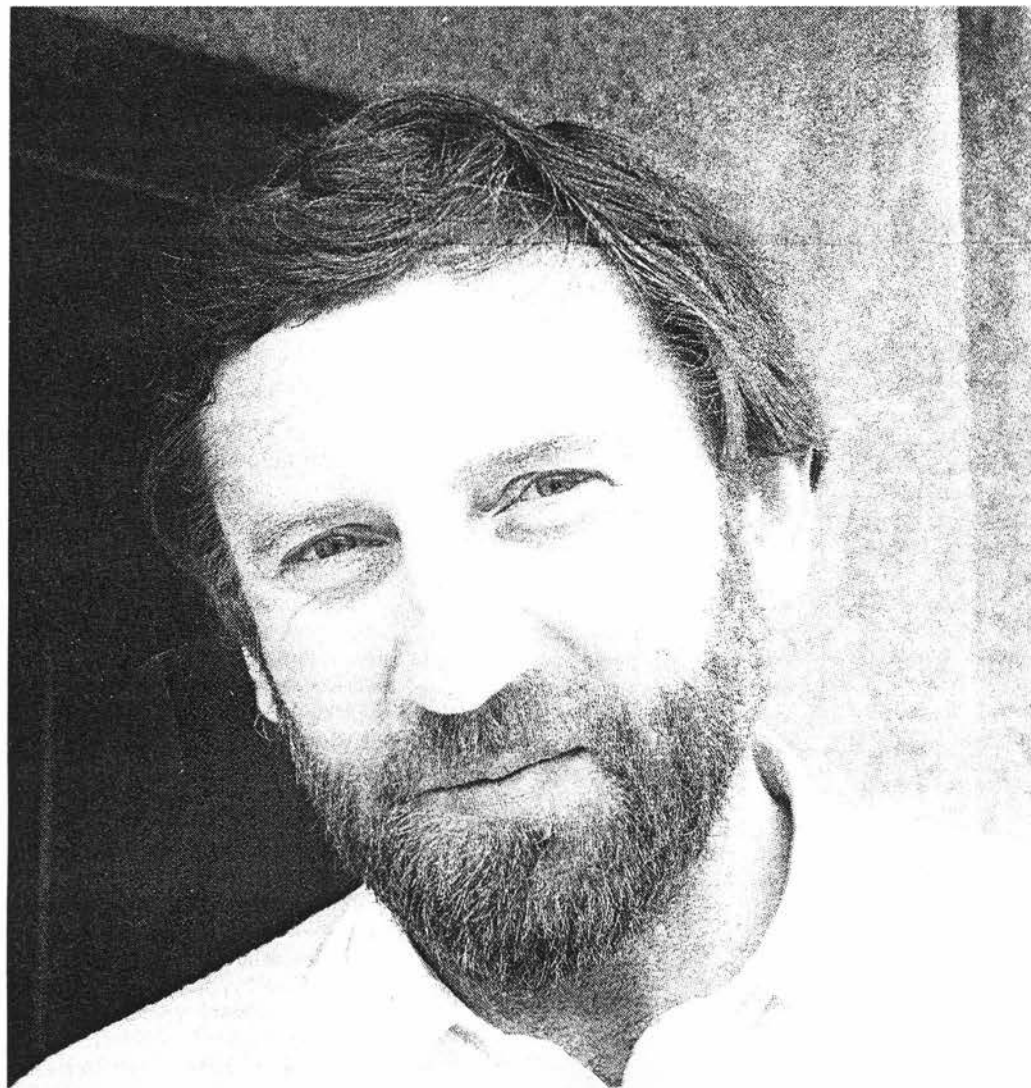
Raziskovanje ga je zmeraj privlačilo. Najraje je brskal po vsem mogočem in odkrival skrivnosti. Tudi doma so ga k temu zelo spodbujali. Srečo je imel, da se je zgodaj naučil učiti se. Od osnovnošolskih učiteljev se mu je najbolj zarisala v spomin učiteljica slovenščine. Pri njenih urah so še posebno veliko raziskovali. Učili so se izkušnjsko, a obenem spoznanja tudi logično povezovali ter tako bogatili znanje. Sčasoma je razumel, kako pomembno je, da poznamo tudi teorije in znanstveni red. Spoznavati in odkrivati ni nikoli prenehal. Študij je končal, a uči se še zmeraj. V življenju in pri delu nenehno odpravljamo težave ali rešujemo probleme. Tako zmeraj znova ugotavlja, česa vsega še ne zna. Odkar ga je prevzela informacijska tehnologija, se uči še več. Zdaj še hitreje brska po medmrežju in odkriva teoretično znanje. A ne le to. Povezuje se z ljudmi po vsem svetu in z njimi deli strokovne izkušnje. Tako spoznava tudi njihovo kulturo. Danes prav sporazumevanje najbolj spodbuja učenje. Če gojimo veliko osebnih stikov, govorimo o mnogih stvareh, utrne se nam več idej. Te pa so srž motivacije za učenje. Ne zanima pa ga le stroka. Že dolgo se želi naučiti kitajščino. In zakaj prav ta jezik? Da bi mu odprla vrata v nov svet, v ogromno deželo, o kateri ne vemo skoraj nič.

Doživeti svet umetnosti

Dr. Janko Muršak, izredni profesor in predstojnik oddelka za pedagogiko in andragogiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani, predava tudi na Fakulteti za socialno delo in predseduje Strokovnemu svetu RS za izobraževanje odraslih

Učenje je pravzaprav del njegovega dela. Sproti mora preštudirati toliko strokovne literature, da se ne more poglobljati v veliko tistega, kar ga še zanima. Udeležuje se tudi seminarjev. Pogosto si zaželi, da bi se spet lahko učil tako, kot se je, ko je bil še študent. Tedaj je spoznaval marsikaj ... Ko pripoveduje o nekdanjih časih, mu oživi spomin na profesorico slovenščine na srednji šoli in profesorja z univerze. Naučila sta ga, kako se lotiti učenja in razkrila, kako do znanja. Poleg intelektualne pripravljenosti skrbi tudi za telesno. V ravnotežju ju ohranja s športom. Nedavno ga je presenetilo, kako veliko se je naučil, ko se je ukvarjal z novo mikrovalovno pečico. Navodila so bila napisana le v francoščini in tako se je seznanil z veliko novimi, prav posebnimi izrazi. Zgodba Edvarda Kocbeka ga je spodbudila, da se je lotil družinske preteklosti. Zanimalo ga je, kako so se sorodniki odzivali na zgodovinske dogodke, ki jih je preživljal tudi umetnik. Ob tem je spoznaval zgodovino okolja, v katerem so živeli. V prihodnje namerava bolj spremljati likovne stvaritve, obiskovati gledališke predstave in predvsem prebirati leposlovje. Primerjalno književnost je celo študiral, a zdaj je izgubil stik z njo. Ponovno namerava vstopiti v svet umetnosti in ga doživeti ...

Zelo ste bili dejavni tudi na humanističnem področju. Sodelovali ste v skupini, ki je vpeljala mednarodno maturo. Ko ste bili direktor zavoda za šolstvo, ste spodbudili nastanek strategije za dolgoročni razvoj šolstva. Ste avtor pojma obvezni izbirni predmeti. Med prvimi ste spregovorili o avtonomiji šolstva. Ukvarjate se z vprašanji splošne izobrazbe ... Ob tem se sprašujem, zakaj ste se odločili za kemijo?

Doma sem imel laboratorij, v katerem sem opravil ogromno poskusov. Poleg tega smo s prijatelji iskali granate ob Savi, jih rezali, sežigali ... Ko se začnemo zanimati za stvari okrog nas, trčimo ob kemijo. Že pri desetih sem se odločil zanjo ... Sicer pa se nisem nikoli vpletal v stvari, ki jih nisem poznal. Na zavodu za šolstvo sem bil kot direktor odgovoren za razvoj. K sodelovanju sem povabil veliko strokovnjakov, ki niso bili obremenjeni s politiko. Omogočil sem jim, da so odšli na tuje in spoznavali šolske sisteme, med njimi izbirali in jih prilagajali našim posebnostim. Predpisali smo tudi standarde znanja in vpeljali zunanje preverjanje, da bi lahko učitelji poučevali po svoje. Nekaj časa sem bil tudi urednik revije Vzgoja in izobraževanje in napisal delo o našem šolstvu v tranziciji. Drugače pa se s humanizmom nisem pretirano veliko ukvarjal.

Sodelovali ste tudi v ekspertni skupini Talent na Fakulteti za šport, ste oče Šolske košarkarske lige (ŠKL), tudi sami ste skakali v višino ... Vaša pot je zelo razgibana. Kaj vas vodi?

Skočil sem 203 centimetre. V Jugoslaviji sem se uvrstil med šest najboljših. Bil sem tudi vsearmadni prvak - to je pomenilo veliko. Deset let sem bil atletski vaditelj, tudi v državni reprezentanci. Pri meni je treniral, denimo, Sašo Apostolovski, nekdanji slovenski rekorder v skoku v višino. Računalniški program za iskanje talentov pa smo s prof. dr. Jožetom Šturmom razvili že na Institutu Jožef Stefan. To in drugo tehnologijo sem pozneje prepustil kolegu Srdjanu Djordjeviću. Zmeraj sem počel tri ali štiri stvari hkrati, zato mi je delo v šoli še posebno ustrezalo. Zelo je namreč predvidljivo. Tako sem po službi najprej raziskoval, napredoval in večer na nameril športu.

A ko sem postal direktor zavoda za šolstvo, sem se moral slednjemu odpovedati. Šolsko košarkarsko ligo pa sem ustanovil skupaj z Vojkom Korošcem, ker sta moja otroka igrala košarko, in se v šolah ni dogajalo nič takega ...

Ukvarjate se z veliko različnimi stvarmi. Kaj vas žene?

Živeli smo blizu Žal in s prijatelji smo vsako jutro hodili gledat mrliča. Sčasoma sem doumel, da moram nekaj ustvariti zdaj. Počival bom lahko, ko bom na pokopališču. Poleg tega rad delam in zelo sem radoveden. Veselje in delo sem preprosto povezal. Zmeraj sem se ukvarjal tudi s tistim, kar sta počela moja otroka, denimo, s košarko. Pridružila se nam je še žena, tako da smo bili veliko skupaj. Pomembno pa je, da se s stvarmi ne ukvarjamo predolgo, ker se prej ko slej izživimo.

Kakšne načrte še imate? Se boste sploh lotili še česa, glede na vse, kar ste že dosegli?

Ne vem. Nikoli nisem načrtoval. Skupaj s sodelavci sem ustanovil Inštitut in akademijo za multimedijo. Zdaj želimo z neko tujo ustanovo akademijo čim prej preoblikovati v visoko strokovno šolo. Ustvarjamo tudi spletno stran, namenjeno kemiji in varstvu okolja. Rad bi dodal še druge naravoslovne predmete. Mladi naj bi se ob njej učili, povezovali s profesorji in si pomagali med seboj. V prihodnje se bom verjetno lotil nečesa, česar ne počne še nihče ...

Kaj ste se naučili nazadnje?

Spoznal sem, da lahko krasno živimo, tudi če nič ne delamo. To sem se naučil od svojega psa. Če bomo še naprej toliko delali in trošili, svet ne bo preživel. Od potrošnje se bomo morali obrniti k duhovnemu zadovoljstvu. Pozabili smo se imeti lepo, ne da bi nas to kaj stalo. Tega se lahko naučimo od živali. Tudi sam sem se umiril. S psom grem vsak dan za dve ali tri ure na Golovec. Imel sem že težave z zdravjem, napotnice za operacije, a sem vse vrgel stran in si vzel več časa zase. Ugotovil sem, da mi ni treba početi prav vsega, da moram kaj tudi opustiti. Z leti moramo ambicije spremeniti ...

Kdaj cveti jasmin

Dr. Anton Stres, redni profesor mariborskega oddelka Teološke fakultete, pomožni škof mariborske škofije in predsednik Komisije za pravičnost in mir pri Škofovski konferenci

Osnovno šolo na Donački gori in nižjo gimnazijo v Rogaški Slatini je opravil z lahkoto. Učiti se mu ni bilo treba. Le pri urah je bil zelo pozoren in skrbno je pisal domače naloge. Učitelji so ga izobrazili in vzgojili. Bili so si blizu, ker jih je zanimalo, kako se otroci razvijajo. Z nekaterimi se srečuje še zdaj. Višje gimnazije v Zagrebu pa nima v lepem spominu. Vsak dan je moral trdo delati in nikoli ni vedel, kdaj bo vprašan. To je bilo zanj zelo naporno. Študent bi bil še zdaj, gimnazijec pa ne. Tudi zdaj se nenehno uči. Prebira strokovno literaturo, da ohranja stik s filozofijo. Na strokovnih srečanjih najraje dela v skupinah, kjer izmenja mnenja s kolegi in zmeraj zve marsikaj zanimivega. Če ima le čas, se poleti odpravi na tuje in se za ves mesec "zapre" v knjižnico ter študira. Tam ga ne motijo vsakdanji opravki. Poleg tega spopolnjuje svoje znanje francoščine, nemščine, italijanščine in angleščine. Ne more niti mimo računalništva, ki mu zelo pomaga pri delu. In česa se je naučil nazadnje? Sprehajal se je po pohorskih gozdovih. Med študijem v Parizu in ko je delal v Ljubljani, je naravo zelo pogrešal. A odkar je v Mariboru, ima do nje le dva koraka. Tako je ponovno začel spoznavati rastlinje in geografijo Slovenije. Povsem je že pozabil, denimo, kdaj cveti jasmin in kako diši. K učenju ga spodbuja življenje. Tudi filozofijo zmeraj bolj razume kot življenjsko modrost, duhovnost, ne kot miselne preobrate - o tem piše v svoji zadnji knjigi.

Popotnica življenju

Dr. John Raven, profesor na Univerzi v Edinburgu, ukvarja se z učinkovitim šolanjem, naravo kompetenc, z vodenjem v izobraževanju in z vprašanjem bogastva narodov v času učeče se družbe in trajnostnega razvoja

Šolski sistem bi moral otroke naučiti delati, voditi, izumljati, pomiriti ljudi, razumeti težave, prepričevati, prevzeti pobudo in vpeljati družbene spremembe ... A vse to odrivamo. Otroci se učijo predvsem vsebine, razvijati pa bi morali tudi kompetence. Informacij je preveč, da bi lahko poznali vse. Zato moramo otroke naučiti poiskati in izbirati znanje, da ga bodo zmogli sestaviti v celoto. Zakaj je to tako pomembno? Te kompetence bodo nepogrešljive pri delu. Sproti se bodo morali učiti tisto, kar bodo potrebovali. Učitelji se kalijo dvajset let in več, da razvijejo strategije za tako delo. To je pokazala raziskava, ki jo je izpeljal naš sogovornik skupaj s sodelavci. Vsak učitelj - preučevali so jih trideset - je delal drugače. Vsi pa so povedali, da so poučevali intuitivno. In uspelo jim je! Kaj so v raziskavi še ugotovili? Učitelji so pri učencih razvijali kompetence večinoma z delom zunaj šole. Morali so, denimo, reševati težave v okolju. Potrebovali so zelo raznoliko znanje, zato so oblikovali skupine, ki so imele vsaka svoje naloge. Tako so lahko otroci razvijali različne talente. Raziskovalci so ugotovili, da so prav vsi učenci, ki so jih poučevali ti učitelji, v nečem blesteli. Zato so se pogovorili tudi z otroki. Izkazalo se je, da so se začeli med seboj drugače vrednotiti. Sošolcev niso več oznamovali kot pametne ali neumne. Pri njih so se naučili poiskati najboljše.

Dan odprtih vrat

Navadili smo se že, da mnoge organizacije ob Tednu vseživljenjskega učenja medse povabijo vse, ki si želijo razširiti obzorje. A takih dogodkov je tudi sicer vse več. Tako je konec septembra odprla svoje učilnice, laboratorije in telovadnico **Srednja zdravstvena šola v Ljubljani**. Obiskalo jih je zelo veliko srednješolcev in upokojencev, le osnovnošolca ni bilo nobenega, čeprav so jih pričakovali. Marsikaj bi se lahko naučili, morda bi se kdo tudi lažje odločil glede nadaljnjega šolanja.

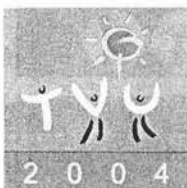
In kaj vse so pripravili srednješolci? Obiskovalci so lahko ocenili svojo telesno pripravljenost in izmerili, kolikšna je nevarnost, da bodo zboleli na srcu. Pozneje je vsakemu, ki je to želel, svetovala še zdravnica. Goste so poučili, katera živila vsebujejo največ vitamina C, zakaj ga telo nujno potrebuje, koliko ga moramo zaužiti na dan ... Na delavnici o zdravi in uravnoteženi prehrani so poskusili zdrave dobrote, ki so jih pripravile dijakinje, dobili recepte in s pomočjo prehranske anamneze ugotovili, če pri prehranjevanju "grešijo". Zelo obiskani sta bili tudi predavanja o spolni vzgoji in o samopregledu dojk ter mod. Pri slednjem so obiskovalci tudi na silikonskih modelih prekusili, kakšen je občutek, ko otipamo rakavo tvorbo. A to še ni bilo vse. Naučili so se pravilno negovati ustno votlino in pod mikrosko-

pom preverili, katera zobna pasta deluje najbolje. Prekusili so se tudi v spretnostih pri negi dojenčka in spoznali, da je še posebno težko negovati starostnike. Po navadi ne kupujemo pripomočkov, ki jih imajo bolnišnice, saj so predragi. Zato so dijakinje gostom predstavile, kako lahko uporabimo predmete, ki jih najdemo doma. Pozornost so namenili tudi diabetesu, osteoporozi, prvi pomoči, koristnim spletnim stranem ...

Literarna beseda na vlakih

V okviru tedna vseživljenjskega učenja poteka čisto posebna prireditev, ki jo je po slovenskih vlakih postavil Andragoški center Slovenije oz. njegovi študijski krožki. Na primorski železni cesti se mu pridružujeta koprsko knjigarna Libris in Študijski krožek Beseda Slovenske Istre, ki za petek, 22. oktobra, napovedujeta nastop na relaciji Koper–Postojna in Postojna–Koper. Med 15. in 18. uro bodo člani društva brali poezijo, pripovedovali istrske štori-je in peli ljudske pesmi. Libris bo ob tem potnikom podaril nekaj knjig istrskih ustvarjalcev. **T. J.**

- praznik učenja

V tednu, ki se izteka, je bilo o učenju povedanega veliko več kot običajno. Dogodki kažejo, da za učenje ni nikoli prepozno, možnosti zanj pa je res zelo veliko. Izteka se namreč Teden vseživljenjskega učenja (TVU), festivalna prireditev, ki je prerasla toge okvirje. V njenem jedru je čim več izobraženih odraslih doma in v Evropi in vizija o vseživljenjskem učenju kot nuji in vrednoti. Letošnji teden je vseboval tudi evropsko leto učenja s športom, ki promovira zdrav duh v zdravem telesu.

Na Andragoškem centru Slovenije (ACS), ki je že devet let organiziral TVU, pravijo, da je letos vanj vključenih okoli 500 prireditev, ki so po vsej Sloveniji pripravili več kot 3000 prireditev. Izobraževalne, informativno-svetovalne, kulturne in družabne prireditve so se odvijale v vrtcih, šolah, podjetjih, zavodih za zaposlovanje, društvih in interesnih skupinah, zavodih, na vlakih, v naravi in še kje. Vse so zapisali v svoj spletni koledar, ki ga lahko obiščete na naslovu: <http://tvu.acs.si/koledar>.

V Evropi kar 23 držav prireja podobne festivale. Vendar jih je večina osredotočenih bolj na učenje odraslih, pri nas pa ima svoje mesto tudi medgeneracijsko učenje in srečevanje več generacij. Teden tako predača izobraževalni prostor in vzpostavlja dragocene povezave med področji, posamezniki in institucijami. Med njimi so tudi uradi in območne službe Zavoda RS za zaposlovanje, Študentska arena, Turistična zveza Slovenije, Zveza tabornikov Slovenije in letos prvič tudi Zveza svobodnih sindikatov Slovenije.

Vlada je projekt TVU podprla in vsem ministrstvom in uradom priporočila, naj se vanj tudi aktivno vključijo. Iz državnega proračuna je zanj primaknila okoli 36 milijonov tolarjev (23 milijonov za delo ACS, 6,8 za delo koordinatorjev in 6,3 milijona za stroške prireditev). Snovci TVU pravijo, da je ta denar dobro naložen, saj je lanska anketa pokazala, da je več kot polovici (56 odstotkov) udeležencev TVU spodbuda za vključevanje v eno od oblik izobraževanja. S tem pa bo lažje uresničiti cilje, ki jih je junija državni zbor sprejel z resolucijo o nacionalnem programu izobraževanja odraslih do leta 2010. Ti so celo višji, kot si jih postavlja EU, saj naj bi najmanj 85 odstotkov Slovencev, starih od 25 do 64 let, do konca desetletja imelo vsaj srednješolsko izobrazbo (v EU 80 odstotkov), v vseživljenjsko učenje pa naj bi se vključevalo kar 15 odstotkov te starostne skupine (v EU 12,5 odstotka). S tem se ne bi izboljšala le izobrazbenost odraslih (od pismenosti dalje), ampak bi 12 let uspešnega šolanja postalo temeljni izobrazbeni standard. To bi nedvom-

no povečalo njihove zaposlitvene možnosti, osebnostni razvoj in vključenost v socialno okolje, pa tudi izboljšalo konkurenčnost našega gospodarstva. Izkušnje iz tujine namreč kažejo, da bolj usposobljeni delavci več in bolje delajo in da manj izostajajo z dela.

Slovenska prizadevanja bo izdatno finančno podprla tudi EU, saj bo za ukrepe vseživljenjskega učenja prispevala 75 odstotkov sredstev, ki jih Slovenija potrebuje, kar pomeni dobrih pet milijard tolarjev. Vsi stroški bodo namreč znašali nekaj več kot sedem milijard tolarjev.

In kaj lahko stori vsak posameznik?

Za začetek se na primer lahko udeleži kakšne prireditve ob tednu TVU. Recimo »Branja na vlakcu«, ki jih študijski krožki »Beremo z Manco Košir« letos pripravljajo skupaj s slovenskimi železnicami do sobote, 23. oktobra, in s tem kaj naredi za dvig bralne kulture in pismenosti. Ti krožki, od desetih pred desetletjem do nekaj sto danes, delujejo bolj ali manj povsod po državi in se ukvarjajo praktično z vsem, od kuhanja, ročnih del, kulture, etnologije, učenja jezika, pohodništva do osebnostnega razvoja. Pestro torej, kot naj bi bilo pestro življenje samo, in kvalitetno, o čemer priča tudi vse večja udeležba.

Učenje ni le šolski dolgčas, zunanja prisila, napor in dolžnost, ampak je lahko za tiste, ki to želijo in zmorejo spoznati, še veliko več. Učenje je vrednota, pozitivna izkušnja, druženje, veselje in zadovoljstvo. Pa ne le ob TVU.

M. M.

Ni statusa? Ni panike.

Izboljšaj si status!

Kako se imenuje novi paket dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, namenjenega mladim, ki ga ponuja Vzajemna? Odgovor pošlji kot SMS v obliki 'VZA odgovor' na 2929 ali preko spletne strani www.vzajemna.si/mladi. Sodeluj v nagradni igri in zadeni avtomobil Smart za 3 mesece ali eno od 100 privlačnih nagrad!

V nagradni igri sodeluješ, če pravilno odgovoriš na nagradno vprašanje ali skleneš paket VzajemnaMladi. Vsak, ki sklene paket VzajemnaMladi, pa prejme tudi praktično darilo.

mladi-
dopolnilno zdravstveno
zavarovanje

darilo čaka

www.vzajemna.si/mladi

080 20 60

VZAJEMNA
Jaz zate, ti zame.

ŽELJA ORGANIZATORJEV NI, DA BI LJUDJE DRVELI V ŠOLE, AMPA

Zvonka Pangerc Pahernik je nacionalna koordinatorica Tedna vseživljenjskega učenja (TVU).

Teden vseživljenjskega učenja naj bi promoviral učenje, saj si znanje lahko pridobimo na več načinov, ne le po formalnih poteh, denimo na raznih tečajih, v umetniških delavnicah, na ljudski univerzi ali univerzi za tretje življenjsko obdobje, v interesnih skupinah, z branjem knjig ...

V tem tednu potekajo po vsej Sloveniji številne prireditve, ki sodijo v okvir vseživljenjskega učenja. To ima vsako leto več privrženecv, organizatorji pa se bodo tudi pogovorili, kako do leta 2010 privabiti 12,5 odstotka ljudi v razne oblike učenja in izobraževanja, ter podelili priznanja za ukaželjine. Nekaterih od teh celo revščina, bolezen ali druge ovire niso ustavile ...

Na kaj najprej pomislite ob besedi šola? Večina ljudi jo doživlja kot nekaj mučnega, kot nekaj, kar je treba nekako prestati, pretrpeti, kot nekaj, kar je treba čim prej končati, množico naučenih, zelo velikokrat neživljenjskih podatkov pa čim prej pozabiti. Vsaj osnovna in srednja šola sta pri nas še vedno zelo faktografsko narav-

nani. Težko bi rekli, da izobraževanje v Sloveniji doživljamo kot veliko radost.

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja tematskega področja v Andragoškem centru Slovenije, ki vodi projekt Teden vseživljenjskega učenja, pojasnjuje: »Ni naš namen spodbuditi ljudi, da bi drveli v šole, da bi uživali ob učenju, to pa že. Radi bi, da se ljudje ne bi bali znanja, da ne bi bežali pred njim, temveč da bi ga doživljali kot potrebnega in dragocenega sopotnika v vseh življenjskih obdobjih in položajih.« Vlada Tednu vseživljenjskega učenja pripisuje nacionalni pomen in je njegova pokroviteljica.

Več poti do znanja

Temeljno poslanstvo Tedna je promovirati učenje, in to tudi ne-

Do znanja vse širša

formalno. Znanje si navsezadnje lahko pridobimo tudi zunaj šole, na primer na jezikovnih in računalniških tečajih, v umetniških delavnicah, na ljudski univerzi ali v interesnih skupinah, na univerzi za tretje življenjsko obdobje, navsezadnje tudi z izkušnjami in branjem knjig. Andragoški center deluje tudi na področju priznavanja predhodno pridobljenega znanja. Zamisel je ponekod po Evropi že zelo uveljavljena. »Ni treba nujno iti skozi formalno izobraževanje, enakovredno znanje lahko dosežemo na druge načine in ga potem potrdimo na podlagi preizkusov ali dokazil. Človek lahko ima potrebno znanje, čeprav ga ni pridobil v šoli.«

V hitro spreminjajočih se družbenih razmerah je znanje ključno, zato so se leta 2000 v Lizboni srečali vrhovi evropskih držav in sklenili, naj Evropa v primerjavi z Združenimi državami Amerike in Japonsko postane »najbolj konkurenčna in dinamična, na znanju temelječa družba«. In kako naj bi uresničili ta visokoleteči sklep? Izpeljali naj bi s projektom Izobraževanje in usposabljanje 2010. Eden izmed njegovih ciljev je, da naj bi bilo do leta 2010 v vseh oblikah izobraževanja in učenja povprečno 12,5 odstotka evropskega prebivalstva, starega od 25 do 64 let. Kako daleč je od tega postavljenega povprečja Slovenija? Za zdaj med novimi članicami Evropske unije skupaj s Slovaško vodi, saj je po uradnih podatkih iz leta 2002 slovenski odstotek 8,8, zaostaja pa za najboljšimi, na primer Veliko Britanijo (22,9 odstotka).

Andragoški center tudi zato promovira izobraževanje. Mag.

Zvonka Pangerc Pahernik se spominja: »Ko sem leta 1995 prišla na Andragoški center, izraz 'vseživljenjsko učenje' še ni bil uveljavljen, kaj šele področje 'promocija vseživljenjskega učenja'. Potem se je ta proces začel zelo hitro razvijati in ugotovili smo, da če želimo spremeniti zavest ljudi, jih moramo začeti nagovarjati na načine, kakršnih še niso bili deležni. Prav to počnemo s Tednom vseživljenjskega učenja.«

Nekateri želijo več

Gre za festival, ki poteka tretji teden v oktobru. Letos bo trajal od 18. do 24. oktobra in takrat bo po vsej Sloveniji približno 3000 predstavitev, prireditev, razprav, delavnic, koncertov in razstav. Ena od akcij, ki jo letos pripravljajo prvič, se imenuje Branje na vlaku. Člani bralnih krožkov bodo ves teden nagovarjali potnike na sodobnejših slovenskih vlakih, se pogovarjali o knjigah z njimi, jih skupaj brali in se pogovarjali o prebranem. To bo nekakšen bralni ali literarni krožek na vlaku. »Tako domiselne vseslovenske akcije še ni bilo. Če bo uspela, jo bomo izpeljali tudi v prihodnjih letih.«

Delež tistih, ki so obiskali prireditve v Tednu vseživljenjskega učenja, se bo z 10.000 pred devetimi leti letos povečal na več kot 80.000! »Na začetku smo sodelovali predvsem z ustanovami na področju izobraževanja odraslih, pozneje pa se je pridruživelo zelo veliko društev, na primer s področja zdravstva, ekologije, turizma, kulture, športa, ker tudi ta želijo pokazati,

K DA BI UŽIVALI OB UČENJU

vodi
cesta

kaj počnejo in da je to povezano z vseživljenjskim učenjem. Osrednja tema letošnjih prireditev je povezana z Evropskim letom izobraževanja s športom.«

Značilnost festivala je decentraliziranost. Andragoški center je krojni pobudnik in koordinator, dejavnosti pa izpeljujejo izobraževalne in številne druge ustanove. »Naš namen je pripraviti festival po vsej Sloveniji, v okoljih, v katerih delujejo ustrezne ustanove ali skupine, sprožiti akcije in na kraju samem pritegniti ljudi, na primer: ljudska univerza priredi dan odprtih vrat, pripravi različne delavnice in predstavi svoje izobraževalne programe. Ljudje denimo v jezikovni šoli lahko opravijo brezplačen test znanja ali pa se na kateri od biokmetij naučijo zdravih načinov pridelovanja hrane. Na vseh prizoriščih Tedna lahko dobijo informacije in napotke. Vsebinski razpon učnih dogodkov je izjemen.«

Zanimivo je, da Teden vseživljenjskega učenja še posebej nagovarja brezposelne, kar ni čudno, saj se je vsak prej ali slej prisiljen soočiti s problemom svoje (neustrezne) izobrazbe. »Kdor želi zvedeti več o tem projektu, naj se poveže s centri za informiranje in poklicno svetovanje oziroma svetovalci v območnih službah in uradih za zaposlovanje po vsej Sloveniji. Brezplačne informacije o vseh oblikah izobraževanja daje

tudi mreža devetih svetovalnih središč za izobraževanje odraslih (<http://isio.acs.si>).«

Zgodbe, ki dajo
misлити

Pomembna prvina Tedna vseživljenjskega učenja so priznanja za izjemne dosežke v izobraževanju odraslih. Andragoški center jih podeljuje tudi ljudem, ki so doživeli hude življenjske situacije in na primer zaradi revščine, bolezni ali denarne stiske niso šli po običajni izobraževalni poti, a ki so kljub temu premagali to oviro in se izobrazili. Na slovesnem odprtju letošnjega tedna 15. oktobra bo podelil deset priznanj, od leta 1997 pa se je nabralo že sto zgleddnih primerov.

»Te zglede po devetih letih podeljevanja priznanj doživljamo kot največji motivacijski dejavnik. Težko je kogar koli posebej omeniti, a naj povem, da me vedno znova presunejo zgodbe deklet, ki niso imele možnosti za šolanje, in to največkrat zaradi revščine ali zdravstvenih težav. Končajo v poklicih, ki jih ne zadovoljujejo, toda potem kljub temu najdejo moč in željo, da nekaj naredijo iz sebe. Po navadi imajo medtem že družino in male otroke, a navzlic temu pogumno vztrajajo. Letos bo ena od dobitnic predstavnica romske skupnosti. Prihaja iz popolnoma nespodbudnega okolja. Začela je prodajati na tržnici, toda kljub dvema malima otrokoma je končala osnovno šolo, si pridobila poklic prodajalke in razmišlja o vpisu v srednjo šolo. Ob vsem tem je k izobraževanju spodbudila tudi moža! Ko se soočim s temi zgodbami, ostanem brez besed in jih občudujem.«

Letošnji Teden vseživljenjskega učenja traja od 18. do 24. oktobra. Financirata ga ministrstvi za šolstvo in delo. Prireditve, ki jih boste lahko brezplačno obiskali, najdete na spletnem naslovu (<http://tvu.acs.si/koledar>). Dogajalo se bo marsikaj vznemirljivega in poučnega, zato ne zamudite priložnosti!

Borut Petrovič Jesenovec ■

ANDRAGOŠKI KOLOKVIJ

Razkol med papirji in prakso

Učitelji odraslih imajo zelo različne vloge, saj se ukvarjajo s skupinami odraslih, med katerimi imajo nekatere zelo malo skupnega

► Andragoški center Slovenije (ACS) je v sklopu Tedna vseživljenjskega učenja pripravil že osmi andragoški kolokvij. Prireditev z naslovom Izobraževanje in usposabljanje učiteljev v izobraževanju odraslih je 22. in 23. oktobra letos gostila ljubljanska Pedagoška fakulteta. Obiskalo jo je približno 70 udeležencev iz Slovenije, Anglije, Walesa, Nemčije, Bolgarije, Švice, Grčije, Cipra in Srbije. To temo kolokvija so izbrali zato, ker - razen v ozkih strokovnih krogih - še ne razmišljamo dovolj o kompetencah, ki bi jih morali imeti učitelji v izobraževanju odraslih, nam je povedala programska vodja kolokvija Metka Svetina z ACS. Na srečanju so zato želeli spregovoriti o kompetencah, znanju in spretnostih izobraževalcev odraslih ter o vprašanju, s kakšnim usposabljanjem jih razvijati.

Učitelji odraslih imajo zelo različne vloge, saj se ukvarjajo s skupinami odraslih, med katerimi imajo nekatere zelo malo skupnega. Nekateri so, denimo, mentorji študijskih krožkov ali pa izobražujejo ljudi s posebnimi potrebami, jim svetujejo v središčih za samostojno učenje ... Vprašanje je, koliko se svojih vlog zavdajo. V Sloveniji se veliko govori o tem, da se morajo učitelji usposablјati za nove vloge in da začetno izobraževanje ne zadošča za kakovostno delo z odraslimi. Razpravo spodbujajo predvsem evropski dokumenti, denimo, o razvoju izobraževanja in

nje. A ti ga ne morejo razmahniti, prav tako ne denar. Vzcvetelo bo šele, ko bodo ljudje spoznali, da ga potrebujejo, ker pomembno vpliva na življenje skupnosti in posameznika.

Priznavati izkušnje

Magda Trantalidi

Ministrstvo za izobraževanje,
Generalni sekretariat za
izobraževanje odraslih, Grčija

Izobraževanje in usposabljanje izobraževalcev odraslih je pri nas šele na začetku poti. Zato večina učiteljev nima univerzitetne izobrazbe s tega področja. Prav ta

bo treba omogočiti tudi drugim in slediti razvoju. Evropske države zelo različno urejajo usposabljanje učiteljev odraslih. Države na severu imajo že dolgo tradicijo in nenehno razvijajo nove programe. Na drugi strani pa smo Grčija, Španija in Portugalska, kjer je to področje zanemarjeno. A vse močnejše so zahteve, da se države začnejo ukvarjati z njim. Nanje ne pritiskajo le učitelji odraslih, marveč tudi spremembe zunaj meja. Poleg tega vse več organizacij za izobraževanje odraslih pri zaposlovanju zahteva neko potrdilo, ki dokazuje, da je kandidat usposobljen za delo. V Evropski uniji se zdaj največ govori o tem, kako formalno priznavati kompetence, ki so jih učitelji pridobili z izkušnjami.

Naivne predstave

Dr. Nives Ličen

Filozofska fakulteta Ljubljana,
Oddelek za pedagogiko in
andragogiko

V raziskavi smo študente prvih letnikov andragogike vprašali, kaj je delo andragoga. Večina jih meni, da je predvsem učitelj, ki poučuje, ocenjuje in svetuje. Ne predstavljajo pa si ga kot stro-

znati učiti in se nenehno spraševati, kaj okolje potrebuje.

Različne potrebe in pričakovanja

Dr. Norman Lucas

Inštitut za izobraževanje
Univerze v Londonu,
Velika Britanija

Na inštitutu smo izpeljali raziskavo, da bi ugotovili, kaj morajo znati učitelji, ki poučujejo v programih za zviševanje ravni pismenosti odraslih. Mednje sodijo programi računstva, usnega in pisnega sporazumevanja ter angleščine kot drugega jezika. Vsi izobraževalci odraslih se morajo spopasti z izzivom, kako znanje podati slušateljem. Zato smo se vprašali, kako dobro morajo poznati predmet in koliko pedagoškega znanja potrebujejo. Ko smo preučevali programe enajstih univerz, smo ugotovili, da se zelo razlikujejo. Ponekod začnejo najprej poučevati predmet, šele nato pedagogiko. Drugi obrneno, tretji oboje prepletajo. A slušatelji so različno usposobljeni in izkušeni, zato imajo tudi drugačne učne potrebe in pričakovanja. Tisti z malo izkušnjami s pouče-

Med njimi so celo zelo velike razlike. Tudi v tem, koliko uporabljajo medmrežje. Zato smo se odločili izpeljati projekt - prvi del je potekal na Filozofski fakulteti v Ljubljani, drugi še zdaj poteka na Zvezi ljudskih univerz Slovenije -, s katerim bi spodbudili e-izobraževanje odraslih v Sloveniji. Razvili smo tudi model le-tega. S projektom želimo odpraviti velike razlike med posameznimi območji, omogočiti dostop do e-izobraževanja nižje izobraženim prebivalcem in prav tako izobraževalnim organizacijam, ki imajo slabše možnosti za razvoj. Posebno pozornost smo namenili tudi strokovnemu razvoju izobraževalcev odraslih, da bodo omenjeno izobraževanje lahko kakovostno vpeljevali. Zato smo pripravili model strokovnega razvoja, po katerem bodo razvijali znanje in spretnosti za vodenje tovrstnega izobraževanja ter sodobne prijeme pri poučevanju in učenju z IKT.

Del istega sveta

Judith James in Joan Procee
Univerza Wales Swansea

va drugih, ki radi pomagajo slabšim učencem in so navdušeni nad IKT. Ko uspešno končajo izobraževanje, jim predlagajo, da se usposobijo še za skupnostnega izobraževalca. Kdor se strinja, postane plačan pomočnik uspešnega in izkušenega izobraževalca. V petih mesecih postopno prevzema vse več nalog. Proti koncu posamezne module že poučuje samostojno. Ves čas mora pozorno spremljati delo izkušenega kolega in ga analizirati.

A težko je bilo doseči, da so skupnostne izobraževalce priznali kot sodelavce univerze. Po pogajanjih so se odločili, da morajo poleg programa FIT opraviti tudi program, s katerim bodo osvojili teorijo metodologije poučevanja (Further and Adult Education Teaching Certificate) in potrditi znanje iz informacijske tehnologije z evropskim računalniškim spričevalom (ECDL - European Computer Driving Licence).

Pritegniti v izobraževanje

Mag. Ester Možina

Andragoški center Slovenije

Slovenija s sedmimi evropskimi državami sodeluje pri pilotnem projektu, v sklopu katerega snujemo licenco za vrednotenje in potrjevanje temeljnih spretnosti. S projektom želimo vplejati evropski sistem, s katerim bo mogoče vrednotiti znanje in spretnosti sporazumevanja, sodobne informacijske tehnologije, računanja, odnosov z ljudmi, učnih spretnosti in državljanstva.

usposabljanja učiteljev do leta 2010. A v praksi je še zmeraj slabo poskrbljeno za izobraževanje tistih, ki poučujejo odrasle. To je še posebno očitno, če pomislimo, kako so se učitelji pripravljali na novosti, ki jih je prinesla devetletka.

Tudi Nacionalni program izobraževanja odraslih med drugim narekuje veliko ukrepov, s katerimi naj bi zvišali izobrazbeno raven prebivalstva. A težava je, da so programi formalnega izobraževanja za odrasle prilagojeni srednješolski mladini. Podobno je z učitelji. Vprašanje je, ali ti znajo spreminjati svojo vlogo in prilagajati poučevanje mladini in odraslim. Nujno bo treba razviti programe za usposabljanje izobraževalcev v neformalnem izobraževanju odraslih, meni Metka Svetina. Kakšen pa je pri nas posluš za to? Šolske oblasti so sicer sprejele nekaj ukrepov, ki naj bi spodbujali tovrstno uče-

ko se le redki še naprej usposabljujejo za delo z odraslimi. Tovrstne programe ponuja makedonska univerza, ki je vpeljala tudi univerzitetni študij. Prve diplomante bomo dobili prihodnje leto. Zdaj se učitelji najpogosteje usposabljujejo med delom in na tečajih, ki jih pripravijo kar organizacije za izobraževanje odraslih. Odprta univerza je pred štirimi leti storila velik korak. Od tedaj učiteljem omogoča pridobiti certifikate in opraviti magisterij iz izobraževanja odraslih.

Zdaj skušamo doseči, da bi ministrstvu za delo in izobraževanje bolj sodelovali. Obe namreč urejata izobraževanje odraslih. A ministrstvo za delo dobi več denarja iz evropskih strukturnih skladov, zato je poklicno usposabljanje odraslih veliko bolj razvito kot splošno izobraževanje. Tako imajo učitelji in tutorji v poklicnem izobraževanju odraslih več možnosti za strokovni razvoj. Zdaj ga

kovnjaka, ki raziskuje, vodi projekte, načrtuje, oblikuje programe, omogoča učenje, ga spodbuja, deluje v skupnosti ... A v praksi se je oblikovalo veliko različnih vlog andragogov. Tudi v razvitih podjetjih, denimo, potrebujejo strokovnjake, za katere pri nas sploh še nimamo ustreznih izrazov. Na tujih spletnih straneh smo tako odkrili, da iščejo inženirje znanja (ti raziskujejo potrebe po znanju), urednike znanja (ti urejajo znanje tako, da je dostopno tistim, ki ga potrebujejo), analitike, navigatorje, vratarje, brokerje znanja ... Kaj torej vpliva na izobraževanje andragogov? Gotovo okolje - tudi naravno -, zakonodaja, potrebe ljudi, značilnosti razvoja v odraslosti, tradicija, teorije o učenju ter znanstveni koncepti in razumevanje kompetenc, ki naj bi jih imel andragog. Glede teh se moramo zavedati, da jih ne osvojimo enkrat za zmeraj. Razvijamo jih vse življenje. Zato se moramo

vanjem so menili, da je bilo v programu preveč teorije in premalo prakse, ki tudi nista bili dovolj povezani. Izkušeni učitelji, denimo, pa so želeli temeljiteje spoznati predmet. Pogosto so odgovorili, da je študij vsebine predmeta premalo povezan s pedagoškim delom izobraževanja. Izobraževanje bi bilo torej treba prilagajati udeležencem. Najbolje bi bilo pripraviti programe za različne skupine udeležencev ali pa slednje natančneje izbirati. Kakovost izobraževanja zboljša tudi usposabljanje na delovnem mestu s pomočjo mentorja.

Z e-izobraževanjem proti razlikam

Dr. Andreja Istenič Starčič
Univerza v Ljubljani

Informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT) ni enako dostopna prebivalcem vseh slovenskih pokrajin. Nasprotno.

Velika Britanija

Oddelek za nadaljnje izobraževanje odraslih Univerze Južni Wales je že konec osemdesetih let prejšnjega stoletja razvil program za učenje v skupnosti (FIT - Foundation in Technology), ki je brezposelnim, slabo izobraženim in drugim izločenim omogočil učiti se uporabljati IKT, pisati življenjepis in prošnje za zaposlitev, pridobiti samozaupanje in načrtovati prihodnost. Prejel je prestižni nagradi za uspehe pri usposabljanju. Skupnostni izobraževalci za informacijsko tehnologijo morajo živeti v okolju, kjer delujejo. Le tako lahko namreč dosežejo tiste, ki jim je izobraževanje namenjeno. Poznajo razmere, v katerih živijo, razumejo njihove potrebe, težave in strahove, skratka, so del istega sveta. Zato jih poiščejo kar izobraževalci sami. Opazujejo člane svoje skupine in odkrivajo tiste, ki so se zmožni živeti v čust-

ki so jim odrasli pridobili po neformalni poti. Izločene skupine, denimo, osipnike, brezposelne in migrante, želimo namreč ponovno pritegniti v izobraževanje in zboljšati njihov položaj v družbi in na trgu dela. Ob tem razvijamo tudi licenco za ocenjevalce, ki bodo vodili in izpeljevali preverjanje znanja. Zelo pomembno je, da bodo ti dobro usposobljeni za delo. Vedeti bodo morali, kaj od njih pričakujemo in razumeti pomen postopkov. Tako bodo morali spoznati merila, metode in načela vrednotenja kompetenc, standarde temeljnega znanja in spretnosti na omenjenih področjih, svojo vlogo pri vrednotenju znanja, pogoje za kakovostno, veljavno in zanesljivo vrednotenje ... Licenca bo nared konec leta. Skušali bomo doseči, da jo bodo umestili v nacionalne izobraževalne sisteme in mapo evropskega potnega lista (Europass).

MOJCA ZUPAN

Stebri svetlobe

Med letošnjim Tednom vseživljenjskega učenja (TVU) je na vlakih Slovenskih železnic razsajal virus posebne vrste. Zanj ne potrebujemo zdravila. Če ste se okužili, vam lahko to le koristi. In kako ga umirite? V roke vzamete knjigo, jo preberete in se o vsebini še s kom pogovorite.

Blagodejni virus so širile članice študijskih krožkov s skupnim imenom **Beremo z Manco Košir**, ki letos praznujejo že peto obletnico. Pridružile so se potnikom na vlaku in jim prebirale odlomke iz knjig. Kako? To je bilo prepuščeno njihovi iznajdljivosti. Nekatere so sedle med ljudi, druge so brale po mikrofoni in tako dosegle prav vse ... Slovenska literatura je vsak dan zvenela na vlakih na vsaj sedmih smereh.

Akcijo Branje na vlaku so skupaj pripravili Andragoški center Slovenije (ACS), Knjižnica Otona Župančiča (KOŽ) in Slovenske železnice. Z njo so skušali približati ljudem predvsem domačo pisano besedo. A to še ni bilo vse! V KOŽ - enota Kolodvor in še ponekod po Sloveniji so mimoidočim delili knjige slovenskih literatov. In koliko so jih razdelili? Več kot tisoč petsto! Mnogi so jih začeli prebirati prav na vlaku. Morda bodo z branjem nadaljevali in mu namenili vse več prostega časa. Stebri svetlobe so tisti, ki veliko berejo, je dejala dr. Manca Košir, tik preden so bralni virus spustili na plan. Morda bo pri nas kmalu zasijalo. Ne le zaradi branja na vlakih. Število tovrstnih študijskih krožkov je v petih letih naraslo s trideset na tristo. **Mag. Nevenka Bogataj**, vodja projekta

študijskih krožkov na ACS je dejala, da ljudi, ki sodelujejo v njih, družijo zahtevnejše delo, ki presega boj za vsakodnevno ugodje, delo, ob katerem poleti duh. Kako so akcijo sprejeli potniki? Zelo lepo! Zato jo želijo prihodnje leto ponoviti. A na postajah in vlakih niso prebirali le knjig. Študijski krožek iz Štor je priredil celo improligo, ki je potovala od Štor do Zidanega mosta. Kar 91 študentov Univerze za tretje življenjsko obdobje je poleg pisane besede predstavljalo še klekljanje, vezenje, sladke dobrote ... Nekateri krožki so se odločili oživiti tudi železniške postaje, saj so za ljudi, ki potujejo z vlakom, prvo ogledalo dežele. Ponekod so se celo dogovorili, da bodo skrbeli za razstave tudi v prihodnje.

Oktobar – mesec vseživljenjskega učenja

Teden vseživljenjskega učenja (TVU), ki smo ga na Osnovni šoli Ig letos prvič pripravili, je za nami. Predavatelji, s katerimi smo se začeli dogovarjati že v mesecu avgustu, so se vsi prijazno odzvali vabilu. Čeprav smo organizirali samo štiri predavanja, je bilo z dogovarjanji in usklajevanji datumov kar precej dela.

Ideja, zakaj ne bi tudi na osnovni šoli ponudili nekaj učečega za odrasle, se nam je porodila že v mesecu maju, dobiti zanimive predavatelje pa je potem samo še vprašanje telefonskega klica.

Danes nihče ne more več reči: »Doštudiral sem.« Današnji čas ne prenese te trditve.

Končal sem študij, naučil sem se, opravič sem zadnji preizkus znanja, končno sem napisal seminarsko nalogo – to so izjave, ki ne držijo. Ja, danes sem se naučil, toda ali bom jutri še znal, vedel, ne, jutri bo treba ponavljati, osvežiti, ponovno prebrati in spet pojutrišnjem in tako vsak dan.

Ljudem, ki so po naravi radovedni, ki radi slišijo, vidijo kaj novega ali kaj znanega slišijo na nov način, ni težko reči: »Vsak dan se učim in vesel sem, da je tako.«

Velikokrat pa življenje kar samo poskrbi, da vzamemo znanje v roke.

Na delovnem mestu si napredujeval, moral biš začeti sodelovati s tujimi podjetji pa si misliš: »Dobro bi bilo malo ponoviti angleško slovnico...« Pred počitniškim potovanjem: »Žena, na katero polico si že pospravila geografski atlas?« Otrok piše domačo nalogo iz kemije, pa mu ne znaš več pomagati: »Ja, saj vem, v knjižnici pod UDK vrsticem 54 Kemija imajo knjige, ki ti pomagajo iz zadrege.«

V Rimu bodo kmalu sprejeli Evropsko ustavo. »Kaj nam prinaša, ali kaj boljšega zame, za našo skupnost, državo?«

Pa kaj bi še naštevali. Mi smo se odločili, da bomo učenje poživili, mu dali leta, zdravje, gibanje, sladkobo in polet.

Predavatelj gospod Silvo Šinkovec nas je prvi večer seznanil z vzgojo otrok, učencev.

Samospoštovanje in učni uspeh. Predavanje bilo povzeto po knjigi *Otrok in samozavest* avtorja Tonya Humphreysa. Slišali smo nekaj

zanimivih iztočnic, kako samospoštovanje vpliva na učni uspeh, na fizično in psihično zdravje (nervozne, psihoze), vpliva na kakovost medsebojnih odnosov, načini vodenja so pri nizkem samospoštovanju manjši, so blokirani in obratno so lahko spodbujeni, dobra samopodoba pri odraslem vpliva na delovno, pri otroku pa na učno uspešnost.

Če nismo pozorni kot starši ali kot učitelji, si lahko otrokovo nepripravljenost za delo velikokrat narobe razlagamo.

Po enournem predavanju smo se odpravili na koncert klasične glasbe. Koncert so izvedli hendikepirani otroci iz nemškega mesta Frankenthala (Pfalz), stari so od 12 do 19 let, pod vodstvom njihovega dirigenta smo uživali ob Mozartovi glasbi, zapeli so venček slovenskih otroških ljudskih pesmic, v drugem delu koncerta smo poslušali modernejšo glasbo: Beatle, rokenrol. Koncert je poslušalce navdušil. Ena izmed obiskovalk me je ob koncu pocukala za rokav: »Zelo mi je bilo všeč, še organizirajte kaj podobnega!«

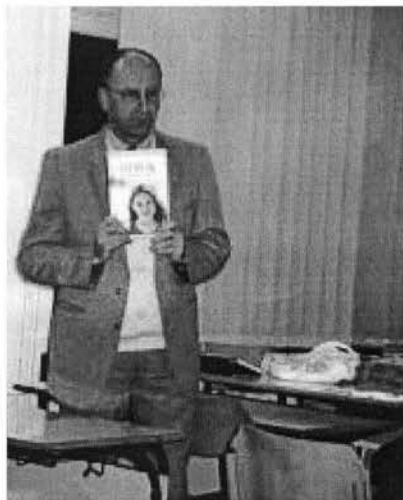
Koncerta so se udeležili tudi gojenci Centra Dolfke Boštjančič iz Škofljice in Drage.

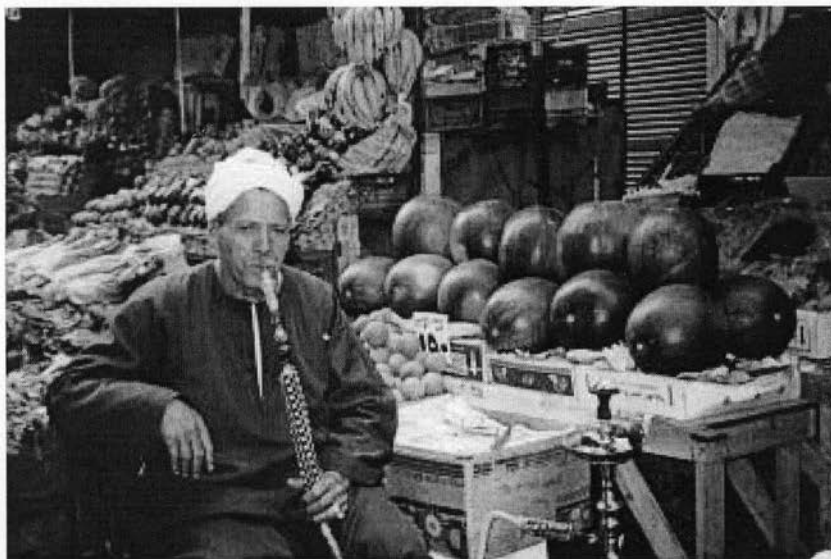
Ja, to je res bil drugačen večer z drugačnimi,

sicer pa, ali nismo vsi drugačni, pa zopet vsi enaki.

Naslednji večer smo poslušali predavanje Emilije Pavlič iz Kopra in Brigite Stropnik o zdravem kuhanju za otroke. Emilija nam je natrosila veliko idej, kako otroke navdušiti za hrano, ki ni čips, pomfrit, pica, kokakola. Na otrokovem krožniku naj bi bil enkrat na teden ješprenj, fižol, če pa ga otrok ne mara, naj bo na krožniku samo deset fižolčkov. Starše je opozorila na naše velikokrat prepogoste obiske velikih trgovinskih centrov, kjer kupujemo pripravljeno, lepo zapakirano hrano. Otrokom pripravljajmo domače jedi, domače marmelade, na okenskih policah vzgojimo domača zelišča. S soncem na njenih licih in primorsko govorico nas je zazibala v stare čase, ko je njena nona kuhala z leseno kuhalnico in bila pri tem obvezno nasmejana, kajti tudi to vpliva na okus jedi. Še dobro, da se Brigita Stropnik ni odločila za kuhanje, med predavanjem je namreč zmanjkalo elektrike, podala je nekaj resnic o surovi prehrani.

Poskusili smo bananin sladoled brez

dodanega sladkorja, vendar tako sladek, omako iz avokada in sojine smetane in sveže sokove iz rdeče pese in jabolk.

V torek zvečer, res je bilo pozno, med 21.30 in 23. uro, smo se s predavateljem pridružili rekreativni skupini izanskih badmintonistov. Mlada pravica, nekdanja državna prvakinja v badmintonu Darja Kranjc je naše bivše učence – vrle lžance najprej imenitno ogrela. Vau, fantje, to pa je bil uvod, nato pa jim je še pokazala pravilne udarce (z loparjem, da ne bo pomote) pri badmintonski igri.

Je mogoče kdo mislil, da je badminton »k'r neki«? Ne, ni, z igrišča lahko prideš z majico »za ožet«.

In že smo bili pri zadnjem večeru. Skorajda direktno z Ministrstva za obrambo, kjer je zaposlena, je prišla mlada Andreja Jernejčič z diaporojektorjem, mi smo odvili belo platno in že smo odpotovali v

Egipt. Predavanje je bilo takšno, kot ga je napovedala: »Nikar vaših lžancev ne povabite na predavanje, povabite jih na potopisni šov.«

Z glasbo, oblekami, vonjavami, predmeti, diapozitivi, basbuso in temperamentnim glasom

nas je za uro in pol prikovala na stole. Nasmejali smo se, spoznali nov delček sveta in, kar je najpomembnejše, ni nam žal, da smo prišli. Aja, kaj je basbusa? Preberite na njeni spletni strani www.andreja-jernejcic.com.

Bilo je zdravo, sladko, gibljivo, poučno, potopisno, vzgojno. To, kar smo želeli.

Teden vseživljenjskega učenja v letu 2005? Ideje in voljo imamo. Obiskovalcev pa ne prav veliko. Škoda.

Se vidimo med 18. in 21. oktobrom 2005.

Brigita Stropnik Arapovič

Dnevi odprtih vrat v Šentlentu

avtorica **Ivica Tomić**

Teden vseživljenskega učenja - 18. 25. Oktobra

Letošnjemu tedna vseživljenskega učenja (TVU), ki ga je pripravil Andragoški center Slovenije že devetič zapored, in ki je trajal od 18. do 25. oktobra, se je bogati paleti sodelujočih organizacij pridružil tudi naš center Šentlent. Od 18. do 20. oktobra smo organizirali dneve odprtih vrat. Že pred pričetkom (TVU) smo v petek okrasili naše prostore, saj smo odprli razstavo akvarelov iz naše likovne delavnice.

Poleg rednih dejavnosti, ki jih imamo v Šentlentu (računalništvo, socialna mreža, tuji jeziki, interakcijske vaje, zemljepis, pogovorne skupine, šport, glasbena urica, kreativna in likovna delavnica ...) smo že prvi dan, v ponedeljek, organizirali delavnico o kulturi in poslovnem komuniciranju. Vodila jo je Marija Popovič z Bleda. Sprva je beseda tekla o tem, kako priti do službe; od spremljanja razpisov oz. objav prostih delovnih mest, pisanja prošenj do predstavitvenih razgovorov.

Sledil je obisk uradne otvoritve (TVU) na mestni ravni v kinodvoranah mariborskega Koloseja. Otvoritve se je udeležil naš član Martin Novak. Kot je povedal po vrnitvi v Šentlent, so vsi navzoči bili enotni, da je učenje pomembno v življenju mlade, srednje in starejše generacije. Nato so si ogledali film Kajmak in marmelada.

Drugi dan smo Šentlentovci odšli v SNG Maribor, kjer smo si ogledali gledališko predstavo Strežni jašek avtorja Harolda Pinterja v produkciji študentov VIII. semestra AGRFT iz Ljubljane.

V okviru letošnjih dni odprtih vrat so nas obiskali tudi prijatelji iz Hrastovca, ki tam živijo in se zdravijo. Ob prijetnem druženju z njimi smo jim razkazali naš dnevni center in kreativno delavnico.

V našem centru je bil v tem tednu poudarek namenjen športnim aktivnostim: košarki, hitri hoji, »trimčkanju« v Betnavskem gozdu, igranju namiznega tenisa, odbojki in nazadnje tudi vsakodnevni jutranji telovadbi.

